

OD H2020 K HORIZONTU EVROPA

HORIZONT EVROPA ■ MISE A EVROPSKÁ PARTNERSTVÍ ■ HORIZONT EVROPA JAKO PŘÍMO ŘÍZENÝ PROGRAM EVROPSKÉ UNIE ■ SYNERGIE EVROPSKÝCH PROGRAMŮ ■ IMPLEMENTAČNÍ STRATEGIE PRO PROGRAM HORIZONT EVROPA ■ PŘEDKLÁDÁNÍ NÁVRHŮ A HODNOCENÍ ■ DOPADY, ŠÍŘENÍ A VYUŽÍVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, REPORTOVÁNÍ ■ MODELOVÁ GRANTOVÁ DOHODA ■ OSOBNÍ NÁKLADY ■ ZJEDNODUŠENÉ FINANCOVÁNÍ FORMOU PEVNÉ ČÁSTKY ■ KONTROLY A AUDITY

ROZHOVOR S P. ŽÁKOVOU O PROGRAMECH PŘÍMO ŘÍZENÝCH EVROPSKOU KOMISÍ

ÚČAST HODNOTITELŮ NÁVRHŮ PROJEKTŮ V PROGRAMU HORIZONT 2020

PŘEHLED NÁSTROJŮ EVROPSKÉ INOVAČNÍ RADY V ROCE 2020

ROZHOVOR S P. ŽÁKOVOU O PROGRAMECH PŘÍMO ŘÍZENÝCH EVROPSKOU KOMISÍ

Konferencí „Vyšší liga fondů EU – Přímé řízení programů“ provázela účastníky ekonomická poradkyně Zastoupení Evropské komise v Praze Pavlína Žáková, která pro Technologické centrum a pro echo odpověděla na několik otázek.

ECHO: Jaký byl hlavní cíl konference? Podařilo se vám jej naplnit?

Žáková: Cílem konference bylo zviditelnit přímo řízené programy a upozornit na to, že Česká republika z nich nečerpá tolik, kolik odpovídá velikosti ekonomiky. Například u programu Horizont 2020 ČR v období 2014-18 čerpala pouze 0,7% rozpočtu, i když podíl českého HDP na HDP EU činil 1,2%. Kdyby Česká republika čerpala tolik, kolik odpovídá váze ekonomiky, získala by na vědu a výzkum v tomto období o 5 mld. korun více.

Pro Českou republiku přitom bude zapojení do této „vyšší evropské ligy“ stále důležitější. Jednak proto, že podíl přímo řízených programů v rozpočtu EU poroste, a také proto, že ČR bude postupně – s tím, jak bohatne – ztrácet nárok na podporu ze strukturálních fondů.

Myslím, že cíl konference se podařilo naplnit. Téma přímo řízených programů se hned následující pracovní den objevilo na první straně Hospodářských novin. Úřad vlády a některá ministerstva již začaly plánovat návazné workshopy, které se zaměří na konkrétní překážky, proč ČR některé přímo řízené programy málo využívá.

ECHO: V čerpání ČR ze zdrojů EU musí dojít k zásadnímu posunu od strukturálních k přímo řízeným programům. Co všechno je k tomuto zapotřebí a které orgány by v tomto snažení měly být podle vás co neaktivnější?

Žáková: Především je potřeba posílit personální kapacity na příslušných ministerstvech. Například

Pavlína Žáková

na Ministerstvu dopravy se programem Nástroj pro propojení Evropy čistě věnuje pouze jeden člověk. Namísto zvyšování jsme však spíše svědky krácení počtu zaměstnanců na ministerstvech, a to i v případě, že jsou placeni z evropských fondů.

Dále je nutné se více zapojovat do vyjednávání podmínek pro přímo řízené programy na evropské úrovni, např. u programu LIFE se intenzivní komunikace s Evropskou komisí při nastavování období 2014-20 velmi vyplatila. Důležité je i zajištění národního

spolufinancování – např. evropský program LIFE má svůj národní program LIFE, který toto spolufinancování poskytuje. Potřebná je i koordinace programů. A konečně, naprosto zásadní je osvěta mezi potenciálními příjemci a metodická podpora, aby se firmy, univerzity a další příjemci nebáli do celoevropské soutěže vstoupit.

ECHO: Na konferenci by měly navazovat prakticky zaměřené semináře a workshopy. Můžete prosím z tohoto plánu představit více?

Žáková: Tyto návazné semináře již budou v národní režii. Hlavním koordinátorem bude Úřad vlády, který by chtěl do budoucna účast ČR na přímo řízených programech více sledovat. Naučit se hrát vyšší ligu fondů EU by mělo být českým národním zájmem. My jako Zastoupení Evropské komise jsme chtěli především na tuto nevyužitou příležitost upozornit a celý proces nastartovat.

Bližší informace o přednášejících a jejich prezentace jsou dostupné na stránkách Zastoupení Evropské komise v České republice https://ec.europa.eu/czech-republic/business-funding/cmp_cs

Za ECHO se ptala Aneta Hlavsová

Iniciativa pro Inovativní medicínu (Innovative Medicine Initiative IMI) vypsalá výzvu pro vypořádání se s koronavirem (COVID-19)

Výzva je zaměřená na vývoj terapeutických a diagnostických postupů pro boj s koronavirovou infekcí. Cílí tedy na vývoj antivirotik a dalších terapeutických postupů a dále pak na vývoj rychlých a spolehlivých nástrojů pro detekci COVID-19 u jedinců, kteří mohou být nositeli tohoto viru. Vakcinace součástí cíle výzvy není. Jedná se o typ projektu RIA, IMI2 dává na toto téma 45 mil. € a uzávěrka bude již 31. března 2020. Odkaz na výzvu: <https://www.imi.europa.eu/apply-funding/open-calls/imi2-call-21>

MONIKA VRAJOVÁ, TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR, VRAJOVA@TC.CZ

Vážení čtenáři,

téměř celé toto číslo je zaměřeno na příští, tedy už devátý, rámcový program HORIZONT EVROPA (HEU). Návrh tohoto programu předložený Evropskou komisí v červnu 2018 chce nepochybně dospět k vyšší úrovni spolupráce, než k jaké dospěly rámcové programy (RP) ve své dosavadní 36leté historii. HEU bude stavět na výzkumných misích, na evropských partnerstvích, které vesměs k prohloubení spolupráce povedou. ČR se RP účastní masivně už čtvrt století, nejsme tedy žádnými nováčky, kteří by mohli být zaskočeni nároky evropské spolupráce ve výzkumu a v inovacích. Místo abychom mnohem aktivněji využívali možností spolupracovat s nejvýznamnějším evropskými institucemi, které RP nabízí, často si stěžujeme na administrativní náročnost účasti v projektech RP, snad dokonce pravidla financování účasti nám připadají jako záluďná, aniž se snažíme odpovědět na otázku „proč RP ve starých členských státech takové problémy nepůsobí“, resp. „proč ty jednotlivé světově významné západoevropské instituce mají často vyšší účast než celá ČR“. Bude ČR i v příštím fiskálním období patřit mezi 10 států EU s nejvyšší intenzitou výzkumu (tj. s nejvyšším procentem hrubých domácích výdajů na výzkum z hrubého domácího produktu) a současně patřit mezi 5 členských států EU s nejnižší účastí v HEU (na milion obyvatel či na jednotkovou kapacitu lidských zdrojů ve výzkumu atd.)?

Toto číslo přináší 14 článků, jejichž autoři chtějí usnadnit pochopení současného stavu příprav programu HEU a napomoci tak institucím, aby se s předstihem připravily na řešení problémů, s nimiž se zřejmě budou české instituce potýkat při přípravě a řešení projektů HEU. České instituce nezřídka podceňují rozvoj své expertní kapacity, která by bravurně zvládala administrativní nároky řízení, financování, nakládání s výsledky v evropských projektech. Jsou zde však signály, že se s tímto nedostatkem nesmiřujeme (viz sdělení o skupině PES či o kulatém stole o financování).

Zásadní problém je v tom, že dodnes se EU nedohodla na rozpočtu pro období 2021–2027, a proto není ani stanoven rozpočet HEU. Zatímco staré členské státy chtějí zvětšit rozpočet na výzkum a inovace, nové členské státy požadují zachování dosavadní struktury rozpočtu, zejména zachovat plošnou nespécifickou podporu zemědělství. Ale výdaje na výzkum jsou investicí do budoucnosti, výdaje na zemědělskou plochu jsou investicí do současnosti. Před rokem vyhlásila vláda Inovační strategii ČR 2019 – 2030, skrze kterou má svět vnímat ČR jako „The country for the future“. Podle toho by měla ČR vystupovat v nesnadných jednáních o rozpočtu EU, na jehož priority upozorňujeme v závěru tohoto čísla.

VLADIMÍR ALBRECHT

ECHO

Informace o evropském výzkumu, vývoji a inovacích

ISSN 1214 – 7982

Tištěná verze ISSN 1214-7982, on-line verze ISSN 1214-8229

Evidenční číslo MK ČR E 15277

Vydavatel:

Technologické centrum AV ČR

Ve Struhách 27, 160 00 Praha 6

Tel. 234 006 100

e-mail: tc@tc.cz

Vydávání je hrazeno projektem LTI18020 – Česká republika v Evropském výzkumném prostoru 3, podporovaném MŠMT z programu INTER-EXCELLENCE.

Redakční rada:

Ing. Karel Aim, CSc.

RNDr. Vladimír Albrecht, CSc., předseda

Ing. Miloš Hayer, CSc.

Ing. František Hronek, CSc.

RNDr. Miloš Chvojka, CSc.

Prof. RNDr. Josef Jančář, CSc.

Ing. Miroslav Janeček, CSc.

Ing. Karel Klusáček, CSc., MBA

kaim@icpf.cas.cz

albrecht@tc.cz

hayer@kav.cas.cz

hronekf@volny.cz

chvojka@tc.cz

jancar@fch.vutbr.cz

janecek@avo.cz

klusacek@tc.cz

Redakce:

Ing. Břetislav Koč, tel.: 724 247 074, e-mail: echo@tc.cz

Tisk: Art D

Redakční uzávěrka 10. 2. 2020

OBSAH

str. 2 Rozhovor s P. Žákovou o programech přímo řízených EK

str. 3 Editorial

Vladimír Albrecht

str. 4 Horizont Evropa – mise a Evropská partnerství

Naděžda Koníčková

str. 6 Horizont Evropa jako přímo řízený program EU

Aneta Hlavsová

str. 7 Synergie evropských programů

Táňa Hálová Perglová

str. 8 Implementační strategie pro program Horizont Evropa

Milena Lojková

str. 9 Předkládání návrhů a hodnocení

Milena Lojková

str. 10 Dopady, šíření a využívání výsledků výzkumu, reportování

Jiří Kotouček

str. 11 Modelová grantová dohoda (korporátní přístup, e-AGA, základní změny)

Jiří Kotouček

str. 12 Osobní náklady

Lenka Chvojková

str. 16 Zjednodušené financování formou pevné částky

Aneta Hlavsová

str. 17 Kontroly a audit

Milena Lojková

str. 18 Kulatý stůl k osobním nákladům v projektech účelové podpory VVI

Lenka Chvojková

str. 19 Projektoví a ekonomičtí specialisté vytvořili „Skupinu PES“

Lenka Chvojková

str. 20 Účast hodnotitelů návrhů projektů v programu H2020

Daniel Frank

str. 23 Přehled nástrojů Evropské inovační rady v r. 2020

Petr Pracna, Martin Škarka

str. 26 Rozpočet EU pro budoucnost

Dokument EK

Horizont Evropa – mise a Evropská partnerství

V DUBNU 2019 DOSÁHL EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA POLITICKÉ DOHODY O KLÍČOVÝCH PRVCÍCH NÁVRHU RÁMCOVÉHO PROGRAMU HORIZONT EVROPA. DOSAŽENÁ POLITICKÁ DOHODA UMOŽNILA EVROPSKÉ KOMISI ZAHÁJENÍ PŘÍPRAVY IMPLEMENTACE PROGRAMU A JEHO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ. KONEČNÁ PODOBA ROZPOČTU PROGRAMU HORIZONT EVROPA SE BUDE ODVÍJET OD VYJEDNÁNÍ VÍCELETÉHO FINANČNÍHO RÁMCE 2021-2027.

Program Horizont Evropa bude strukturován do tří pilířů, které budou doplněny opatřeními k rozšíření účasti a posílení Evropského výzkumného prostoru.

STRUKTURA PROGRAMU HORIZONT EVROPA (HEU)

Pilíř 1 – Excelentní věda si klade za cíl posílit pozici EU ve vědě prostřednictvím nástrojů Evropské výzkumné rady, akcí Marie Skłodowska-Curie a opatřeními cílenými na další rozvoj a využití výzkumných infrastruktur.

Pilíř 2 – Globální výzvy a konkurenceschopnost evropského průmyslu se zaměří na řešení společenských výzev, podporu průmyslových technologií, urychlení transformace průmyslu s cílem přispět k naplňování evropských i globálních politických priorit. Pilíř 2 je strukturován do šesti širokých tematických klastrů, které budou provázány též s nově definovanými Evropskými partnerstvími. Prostřednictvím portfolií řešených projektů přispějí klastry k dosažení ambiciózních cílů a dopadů misí.

Pilíř 3 – Inovativní Evropa bude stimulovat prostřednictvím nástrojů Evropské inovační rady vznik a zavádění průlomových inovací a inovací, které mají potenciál vytvářet nové trhy.

Část programu HEU zacílená na rozšíření účasti a posílení Evropského výzkumného prostoru by měla posílit zapojení excelentních výzkumných týmů ze všech členských zemí EU do Evropského výzkumného prostoru, zejména ze zemí s dosud nižší výzkumnou a inovační výkonností, a napomoci dalšímu rozvoji spolupráce v evropském výzkumu a inovacích.

Již zahájený proces strategického plánování HEU se soustředí na přípravu Strategického plánu na roky 2021-2024. Plán určí klíčovou strategickou orientaci pro další podporu výzkumu a inovací a usnadní tak implementaci programu Horizont Evropa, zejména v oblasti 2. pilíře,

stanoví cíle a dopady, kterých by mělo být dosaženo po roce 2030, nastaví oblasti intervencí a politické priority. Strategický plán HEU bude také definovat nové nástroje a přístupy pro maximalizaci dosažení cílů a dopadů. Klíčový význam budou mít v tomto směru zejména výzkumné a inovační mise a nově definovaná Evropská partnerství.

HEU podpoří politické priority EU, nastíněné v Nové strategické agendě 2019-2024, která byla přijata Evropskou radou 20. 6. 2019. Důležitými prioritami, k jejichž naplnění nový rámcový program přispěje, jsou mj. Evropská zelená dohoda (European Green Deal) nebo Evropa připravená pro digitální věk (A Europe Fit for the Digital Age). Hlavním politickým cílem Evropské zelené dohody je, aby se Evropa do roku 2050 stala prvním klimaticky neutrálním kontinentem. HEU přispěje i k plnění globálních politických priorit formulovaných Spojenými národy v Cílech udržitelného rozvoje (United Nations Sustainable Development Goals).

MISE

Právě mise budou v HEU nástrojem, který má především přispět k naplnění cílů udržitelnosti. Prostřednictvím jasně formulovaných misí by měly být řešeny naléhavé problémy, kterým společnost a lidé čelí. Každá z budoucích misí bude mít jasně definované měřitelné cíle a očekávané dopady dosažitelné ve stanoveném časovém horizontu. Mise budou stimulovat rozvoj inovativních řešení napomáhajících dosažení plánovaných cílů, aniž by bylo předem určeno jakým způsobem by jich mělo být dosaženo. K širokému uplatnění inovativních řešení v praxi bude také potřeba lépe nastavit synergie mezi politikami EU využitím národních a regionálních zdrojů.

Základními charakteristikami misí jsou koordinovaný přístup, vytvoření kritického množství zdrojů a kapacit a zapojení konečných uživatelů a občanů do jejich formulace i do řešení. Mise by měly podnítit a dále směřovat nové výzkumné a inovační aktivity pro dosažení ambiciózních a v daném časovém rámci měřitelných cílů, které

jsou v souladu s očekáváním a potřebami občanů a společnosti. Ambice a dosah misí tedy budou daleko širší než jen do oblastí výzkumu a inovací. Kritéria pro identifikaci misí jsou uvedena v článku 7 návrhu Nařízení EP a Rady, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace HEU. Pro první tři roky programu HEU se počítá s využitím maximálně 10% ročního rozpočtu 2. pilíře pro výzvy specificky určené na mise.

Zatím bylo navrženo 5 oblastí misí, jejichž konkrétní zaměření je intenzivně diskutováno předními experty nominovanými Evropskou komisí do Výborů

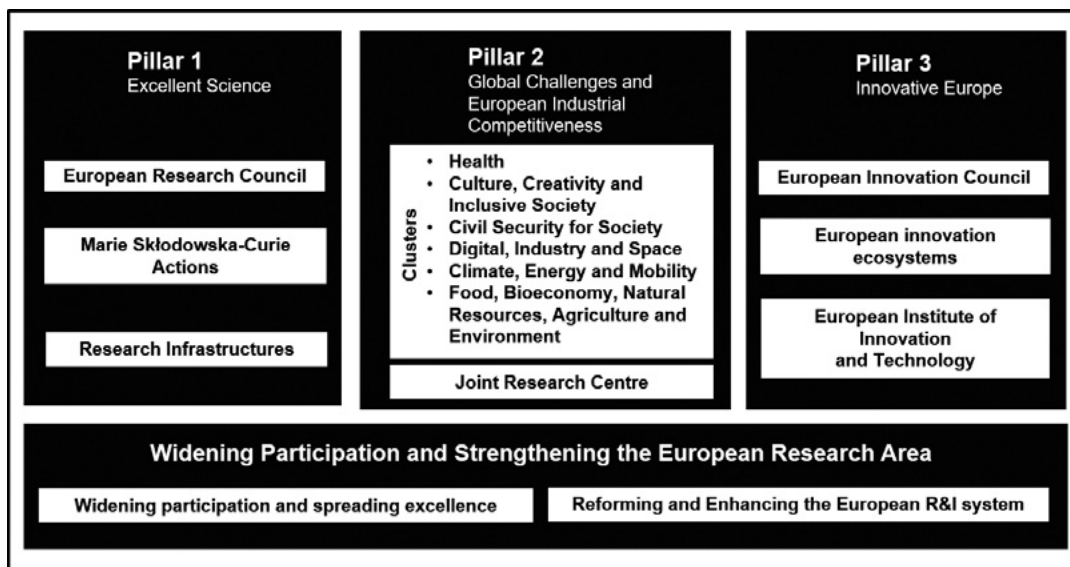

Schéma struktury programu Horizont Evropa (HEU)

misí (Mission boards). Práce členů Výborů misí je podporována také ustavením mezinárodního expertního poradního tělesa (Mission assembly). Mise byly intenzivně diskutovány s relevantními aktéry mj. při příležitosti konference Research and Innovation Days v Bruselu v září 2019.

Navržené oblasti misí v Horizontu Evropa:

- Adaptace na klimatickou změnu včetně společenské transformace
- Zdravé oceány, moře, pobřeží a vnitrozemské vody
- Klimaticky neutrální a chytrá města
- Zdravá půda a potravy
- Rakovina

EVROPSKÁ PARTNERSTVÍ

Partnerství nejsou novým prvkem rámcového programu. Pro HEU však budou významně racionalizována a nově definována tak, aby co nejlépe přispěla k naplnění cílů a plánovaných dopadů rámcového programu. Evropská partnerství jsou iniciativami, ve kterých EU společně s partnery z privátní a/nebo veřejné sféry rozvíjí a implementuje výzkumné a inovační aktivity.

Přidanou hodnotou Evropských partnerství je mobilizace široké škály aktérů, kteří naplňují společnou vizi prostřednictvím konkrétních cestovních map a strategických výzkumných a inovačních agend a koordinovanou implementací aktivit. Partnerství mohou zahrnovat široké spektrum aktivit – od financování výzkumných a inovačních projektů, aktivit zaměřených na regulační aspekty, podporu zavedení inovací na trh, spolupráci s uživateli po potřebné vytváření synergií s národními a regionálními programy. Partnerství jsou významným nástrojem přispívajícím k nalezení řešení globálních výzev a dosažení cílů udržitelného rozvoje.

Evropská partnerství budou ustanovena jen v případech, kdy bude dosažení cílů programu HEU jejich prostřednictvím efektivnější než využití jiných aktivit rámcového programu. Partnerství musí naplňovat požadavek transparentnosti, otevřenosti, musí vytvářet patřičný pákový efekt při naplňování cílů a celkově mít významný pozitivní dopad pro Evropu. Nutností bude dlouhodobý závazek zúčastněných partnerů, flexibilita při implementaci partnerství, soulad, koordinace a komplementarita s dalšími unijními, regionálními, národními, příp. dalšími mezinárodními iniciativami nebo partnerstvími a misemi. Evropská partnerství budou mít určitý životní cyklus, budou časově omezená a budou v nich také nastaveny podmínky, za kterých bude postupně ukončeno jejich financování. Evropská partnerství mohou nabývat následujících forem:

Společně programovaná Evropská partnerství (Co-programmed European Partnerships) budou založena na memorandu o porozumění a/nebo ujednání mezi Evropskou komisí a partnery ze soukromé a/nebo veřejné sféry. Příslušné dokumenty specifikují cíle partnerství, finanční nebo in-kind závazky partnerů, stanoví klíčové indikátory výkonnosti a dopadu (KPI – key performance and impact indicators), očekávané výstupy, kterých má být dosaženo, i způsob reportování. Budou identifikovány komplementární výzkumné a inovační aktivity, které budou implementovány zvlášť partnery a EU prostřednictvím pracovních programů Horizont Evropa. Předpokládá se, že každé partnerství bude vytvářet roční plány obsahující priority a naplánované aktivity. Příspěvky členských států do partnerství mohou být ve formě finanční a in-kind. Svým charakterem odpovídá tento typ partnerství nejvíce tzv. smluvním partnerstvím veřejného a soukromého sektoru v H2020 (cPPP). Výzvy vyhlášené v rámci

partnerství, které budou financovány EK, budou z principu otevřeny všem zájemcům (jako standardní výzvy HEU). Příklad kandidáta společně programovaného partnerství v HEU – European Open Science Cloud (EOSC).

Společně financovaná Evropská partnerství (Co-funded European Partnerships) budou založena na uzavřené grantové dohodě mezi Evropskou komisí a konsorciem partnerů v návaznosti na vyhodnocení otevřené výzvy v Pracovním programu HEU, na jejímž základě bude podán návrh na společný kofinancovaný program. Program musí specifikovat cíle, klíčové indikátory výkonnosti a dopadu (KPI – key performance and impact indicators), výstupy, kterých má být dosaženo, finanční a/nebo in-kind závazky partnerů a plán integrace relevantních aktivit. Typickými partnery v konsorciu budou zástupci řídicích orgánů a poskytovatelů finančních prostředků na výzkum a inovace, vlastníků prostředků programů (program owners/managers). Partnery mohou být také např. nadace, možné bude zapojení partnerů ze třetích zemí. Kofinancované aktivity v programu mohou být implementovány přímo partnery nebo jimi pověřenými třetími stranami. Aktivity společného programu mohou zahrnovat výzkum, inovace, networking a koordinaci, pilotní akce, školení a mobility, zvyšování povědomí a komunikaci šíření a využití výsledků, ceny apod.

Grantová dohoda s EK bude uzavírána na 5-7 let, míra kofinancování programu ze strany EK bude 30 %, v odůvodněných výjimečných případech může být až 70 %. Svým charakterem odpovídá tento typ partnerství nejvíce současným Evropským společným programům (European Joint Programme / EJP) a ERANET Co-fund. Příklad kandidáta společně financovaného Evropského partnerství – Chemical Risk Assessment

Institucionalizovaná Evropská partnerství (Institutionalised European Partnerships) budou výzkumné a inovační programy prováděné několika členskými zeměmi, založené na rozhodnutí Rady a Evropského parlamentu na základě článku 185 Smlouvy o fungování EU nebo jsou strukturami založenými na základě rozhodnutí Rady podle článku 187 Smlouvy o fungování EU, jako jsou společné podniky (Joint Undertakings) nebo znalostní a inovační společenství (KIC) ustavené na základě nařízení o EIT (European Institute of Innovation and Technology). Tato partnerství budou implementována pouze tehdy, pokud by jiné formy Evropských partnerství nedosáhly cílů a očekávaných dopadů. Zároveň musí být odůvodněna dlouhodobá perspektiva a vysoká míra integrace těchto partnerství. Při implementaci budou aplikována pravidla HEU, výjimky musí být odůvodněny již v základním legislativním dokumentu.

Partnerství podle čl. 185 je podmíněno účastí nejméně 40 % členských států EU, jejich příspěvek musí být nejméně 50 % (a může být až 75 %) celkového rozpočtu partnerství. Členské státy mohou přispívat ve finanční formě (např. národní příspěvek na projekty vybrané na základě mezinárodní výzvy) i v nefinanční formě (např. využití institucionálního financování veřejné výzkumné organizace, která v rámci partnerství provádí výzkum). Podmínky příspěvků privátních subjektů do partnerství podle čl. 187 jsou předmětem diskuse. Příklady kandidátů institucionalizovaných Evropských partnerství: podle čl. 185 – metrologie, podle čl. 187 – klíčové digitální technologie

Evropská komise navrhla 44 kandidátů na Evropská partnerství, ohledně návrhů probíhala strukturovaná konzultace se členskými státy, dodatečně byli doplněni do portfolia další čtyři kandidáti na Evropská partnerství. V současné době Evropská komise jedná se zástupci partnerství

a relevantními aktéry s cílem definovat cíle, očekávané dopady, závazky a příspěvky partnerů. Společně programovaná a spolufinancovaná Evropská partnerství budou zahrnuta do Strategického plánu HEU. Probíhá také ex-ante hodnocení dopadů institucionalizovaných partnerství podle článků 185 a 187. Pracovní programy HEU pro roky 2021/22 budou obsahovat výzvy pro společně programovaná a spolufinancovaná partnerství. Až 50% rozpočtu alokovaného na 2. pilíř HEU

může být použito na aktivity Evropských partnerství. V 1. čtvrtletí 2021 se očekává schválení legislativy (Radou a Evropským parlamentem) pro ustavení partnerství podle článků 185 a 187.

NADĚŽDA KONÍČKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
KONICKOVA@TC.CZ

Horizont Evropa jako přímo řízený program Evropské unie

Připravovaný program Horizont Evropa (HEU), stejně jako současný rámcový program H2020 jsou součástí mimořádné skupiny tzv. unijních programů. Princip těchto programů tkví v eliminaci prostředníků na trase poskytovatel – příjemce grantu; koncoví příjemci financí z jednotlivých členských států tedy komunikují přímo s Evropskou komisí (EK) či příslušnými agenturami Evropské unie. V porovnání se strukturálními fondy nedochází k zapojení národních ministerstev jakožto prostředníků. Dalším jejich charakteristickým rysem je vysoká konkurenceschopnost úspěšných projektů, ty mezi sebou totiž soutěží na celoevropské úrovni. U strukturálních fondů je většinou výběr v gesci právě členských států.

Jak již bylo nastíněno, H2020 patří mezi tyto přímo řízené programy, stejně jako například Erasmus+, LIFE, COSME, nebo Nástroj na podporu Evropy (CEF). A přestože jedním z poslání Technologického centra (TC) je zvyšovat informovanost o rámcových programech H2020, a tím i zlepšovat českou úspěšnost na mezinárodním poli výzkumu a inovací, je potřeba zasadit tyto rámcové programy do širšího spektra financování plynoucího z Evropské unie (EU) a zhodnotit české čerpání zdrojů z EU.

KONFERENCE VYŠŠÍ LIGA FONDŮ EU: PŘÍMO ŘÍZENÉ PROGRAMY

I takový cíl si kladla konference Vyšší liga fondů EU: Přímě řízené programy, která se konala v pátek 4. října 2019 v prostorách českého Senátu, a nutno podotknout, že důstojnost ústavních prostor podtrhla mimořádnost události. Akce, kterou pořádalo Zastoupení Evropské komise v České republice ve spolupráci s Ministerstvem financí a Úřadem vlády ČR, apelovala na důležitost unijních neboli přímo řízených programů EU a na jejich vzrůstající důležitost pro českou ekonomiku.

Konference kladla důraz na zvyšující se nutnost participace České republiky právě v přímo řízených programech. Aktuální skladba čerpání České republiky z evropských fondů ilustruje českou závislost na strukturálních fondech: asi 73% všech evropských fondů tvoří programy na hospodářskou, sociální a územní soudržnost, 24% dotace na společnou zemědělskou politiku a pouze 3% představují finance čerpané v rámci přímo řízených programů – přičemž průměr Evropské unie činí okolo 20%. Je tedy evidentní, že se Česká republika stále soustředí na fondy určené k podpoře chudších evropských regionů, přestože již konvergovala k 90% evropského průměru HDP na obyvatele. Takovéto zaspání doby může přinést fatální následky. Nejedná se však pouze o český fenomén; EU vnímá, že se rozdíly mezi jednotlivými členskými státy postupně stírají a v rámci svého rozpočtu hodlá dedikovat méně zdrojů na kohezní a zemědělské programy, a naopak v budoucnu navýší zdroje určené na přímo řízené programy. Jinými slovy – je naprosto nezbytné, aby se česká účast v přímo řízených programech EU navýšila minimálně na průměr evropských členských států.

Vzácný host konference, Gert-Jan Koopman, generální ředitel pro rozpočet EK, přednesl motivační a pozitivně naladěný proslov, ve kterém zdůraznil hlavní ideu celé akce: vzhledem k rostoucímu bohatství všech členských států z pohledu EU již klesá nutnost investovat do programů, které měly za cíl, aby chudší regiony dostihly ty prosperující. Nastává posun od obálkových dotací k investicím do inovací a výzkumu a Česká republika musí nezbytně přehodnotit svůj přístup k čerpání zdrojů z EU.

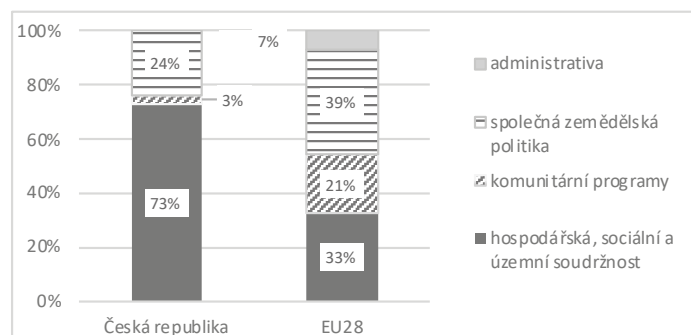
Obecně řečníci hovořili o přímo řízených programech jakožto o programech budoucnosti. I v závěrech konference zazněla myšlenka, že z pohledu České republiky dojde k přechodu k přímo řízeným programům nejdříve až v 10. rámcovém programu, který bude zahájen v roce 2028. Je však ale naléhavé začít pro tento cíl pracovat již nyní; v tomto smyslu měla konference Vyšší liga fondů EU optimální načasování.

Technologické centrum AV ČR reprezentoval Daniel Frank, který ve své prezentaci podtrhl mezery, které má Česká republika ve vztahu k čerpání zdrojů z rámcového programu H2020.

HORIZONT EVROPA BRZY NAHRADÍ H2020

Připravovaný program HEU cílí na dosud nejvelkorysejší rozpočet v sumě 100 mld. €. Tato částka v kombinaci s naprosto nevyužitým potenciálem českého čerpání z evropských přímo řízených programů otevírá nové možnosti pro české výzkumné prostředí. Dokáže Česká republika přetavit potenciál příštích rámcových programů ve svůj prospěch?

Jedním z poslání Technologického centra AV ČR je, aby čeští příjemci byli v programech H2020 i HEU co nejúspěšnější. I proto jsme připravili toto vydání časopisu ECHO, aby bylo možné se na chystané změny co nejlépe připravit.

Graf – Porovnání struktury čerpání rozpočtu EU Českou republikou se strukturou celounijního čerpání. Zdroj: Evropská komise, Ministerstvo financí ČR (Čistá pozice ČR vůči rozpočtu EU).

ANETA HLAVSOVÁ, TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR, HLAVSOVA@TC.CZ

Synergie evropských programů

Synergie jsou pojmem, který nabývá na významu v rámci unijního financování. Jedná se o další „buzzword“ Evropské komise? Nebo máme pod synergiemi chápat efektivnější využívání veřejných prostředků? Jak se daří tento pojem naplňovat v praxi?

Když v roce 2014 vydala EK Průvodce synergiemi (Enabling synergies between ESIF, Horizon 2020 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes), popsala v něm, v čem spočívají synergie: v kombinování prostředků z Horizontu 2020 s prostředky z ESIF či jiných programů v rámci jednoho projektu za účelem dosažení většího dopadu projektu, v navazujících projektech, kdy jeden staví na druhém, v paralelních, navzájem se doplňujících projektech, ve financování těch projektů unijních programů, které byly hodnoceny jako vysoce kvalitní, ale na které není dostatečný rozpočet, z jiných zdrojů (ESIF či národní/regionální programy).

Zároveň EK upozornila, že synergie nespočívá jen v kombinování financování, ale v jejich kombinování tak, aby byla dosažena větší efektivita a dopad. Samozřejmostí pak je nemožnost dvojího financování, tj. každý náklad je možné si nechat proplatit pouze z jednoho dotačního titulu. Ačkoliv tento průvodce z velké většiny popisoval již existující praxi výzkumných organizací a subjektů provádějících výzkum, kdy radil např. infrastrukturu pořídit z prostředků ESIF a spolufinancovat výzkum z unijního programu H2020, byl vytvořený hlavně pro tvůrce politik a poskytovatele podpory. Bohužel však byl vydán příliš pozdě na to, aby měly národní úrovně dostatek času více se nad synergiemi zamyslet v době přípravy programového období 2014-2020. Implementace současně ukázala, že se v mnoha směrech jednalo o politické proklamace, jak by měly synergie vypadat, a nebyly formulovány a řešeny praktické otázky.

Během posledních šesti roků se realizace synergií i díky těmto politickým proklamacím posunuly kupředu. Tlak na větší efektivitu veřejných prostředků roste, stejně jako na smysluplnější propojování unijních prostředků s prostředky národními či ze strukturálních fondů. Legislativa programového období 2021-2027 již klade zase o poznání větší důraz na synergie mezi unijními programy, strukturálními fondy, s národními a/nebo regionálními prostředky.

V ČR jsme vědomě implementovali synergie např. v podobě financování projektů, na které nezbyly finance, ačkoliv byly kvalitní. Zatímco MŠMT umožňovalo financování projektů Marie Skłodowska Curie Actions – Individual Fellowships MSCA IF (v tomto případě byly podporovány projekty z „no-money“ seznamu, nejen ty, co získaly Seal of Excellence), Technologická agentura ČR (TA ČR) financovala projekty SME Instrumentu fáze 1. Ani u jednoho z poskytovatelů to nebyl jednoduchý proces. Ačkoliv vize EK byla, že poskytovatel převzme hodnocení provedené v rámci H2020 a projekt zafinancuje bez prodlev, praxe ukázala, že legislativa unijní či národní to nemožňuje. Ani MŠMT, ani TA ČR se tak nevyhnuly nutnosti vyhlásit výzvu nebo veřejnou soutěž a projekty pak znovu formálně zhodnotit (nikoliv věcně). Jednotkové náklady uplatňované v MSCA IF nemohly být pouze „převzaty“ k financování z operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, stejně jako TA ČR nemohla z důvodu zákona č. 130/2002 Sb. umožnit financování projektu formou paušální částky 50 tis. €. Ani jednomu z poskytovatelů se také nevyhnula nutnost zabývat se otázkou veřejné podpory, která vedla k omezení možností hrazení „secondementu“ v případě MSCA IF a k redukci celkové podpory v případě SME Instrumentu fáze 1 o asi 10,5 tis. €.

EK si záhy uvědomila potřebnost dialogu o těchto problémech a založila Seal of Excellence Community. Jakýkoliv poskytovatel se může této platformy účastnit. Ta je cenným místem pro výměnu zkušeností, ale i pro komunikaci a zpětnou vazbu EK. Problémy vznesené na této platformě se snaží GR pro výzkum a inovace projednat s ostatními příslušnými útvary EK. Jedná se o dlouhý proces, který přináší své ovoce až nyní, v průběhu přípravy programového období 2021-2027.

Legislativa klade nyní ještě větší důraz na synergie a útvary EK jsou nuceny spolupracovat na otázce synergií více než kdy předtím. GR pro výzkum a inovace tak intenzivněji komunikuje s GR pro regionální politiku či GR pro hospodářskou soutěž. Výsledkem jsou např. modifikace pravidel veřejné podpory, příp. blokové výjimky, které by měly umožňovat flexibilnější financování projektů se značkou Seal of Excellence, a to za stejných podmínek, jako tomu je v rámci unijních programů. Dalším krokem vpřed by měla být možnost financování projektů se Seal of Excellence dle pravidel unijního programu. Zatímco v prvním případě již EK představila modifikaci GBER, ke které se mohly členské státy i široká veřejnost vyjádřit, v případě druhém je samotná implementace stále nejasná a je předmětem dalších jednání. I přes snahu EK zjednodušovat tato pravidla, je z návrhu patrná nedostatečná zpětná vazba z implementace na národních úrovních.

Další kapitolou pak je nastavování programů či nástrojů tak, aby se daly kombinovat či aby na sebe navazovaly. To samo o sobě nese velkou dávku koordinace mezi poskytovateli a také dobrou znalost místního prostředí. Ačkoliv příjemci projektů těchto principů v praxi využívají velmi hojně, na politické a implementační úrovni se tato opatření nastavují spíše obtížně. Naplánovat výzvu nebo veřejnou soutěž tak, aby končící projekt mohl pokračovat navazujícím či aby dvě aktivity jednoho projektu mohly probíhat souběžně, se ukázalo ve větším měřítku jako složité. I za tímto účelem se v novém unijním programu objevuje jako součást pilíře 3 tzv. EIC Forum. V něm se bude snažit EK více propojit s tvůrci politik a implementátory z národních či regionálních úrovní. Přesné obrysy EIC Fora zatím nejsou známy, jednání byla zahájena v lednu 2020. Jasným cílem však je větší propojenost, informativnost vedoucí k efektivnějšímu vynakládání veřejných prostředků na výzkum, vývoj a inovace. Ultimátním cílem, který EK sleduje, je konkurenceschopnost, jelikož „výzkum a inovace zajišťují splnění priorit občanů, podporují produktivitu a konkurenceschopnost Unie, jsou zásadně důležité pro udržení našeho sociálněekonomického modelu a našich hodnot a umožnění systematictějších řešení problémů.“

Rok 2020 bude rokem, kdy se budou nastavovat synergie, kdy budou pokračovat debaty s EK nad implementací synergií, sjednocováním pravidel a nastavováním reálné podoby jednotlivých kroků. Určitě nebude možné prosadit vše, co bychom si jako ČR přáli, a určitě se nevyhneme nutnosti úpravy některých pravidel na národní úrovni, abychom synergie umožnili realizovat lépe a efektivněji. Jak ukázalo posledních 7 let, pomalými krůčky se dostáváme od politické proklamace k reálnému vědomému nastavování synergií. Řada implementačních překážek nás však stále čeká. Musíme být připraveni inovovat, ostatně to je základním předpokladem pro poskytování flexibilní podpory výzkumu, vývoje a inovací.

TÁŇA HÁLOVÁ PERGLOVÁ,
TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR,
TANA.HALOVA.PERGLOVA@TACR.CZ

Implementační strategie pro program Horizont Evropa

V lednu 2021 bude zahájen 9. rámcový program EU pro výzkum a inovace Horizont Evropa (HEU), který naváže na současný program Horizont 2020. Na základě politické dohody mezi Evropskou komisí (EK), Parlamentem a členskými státy z března 2019 se rozběhl proces přípravy prvních pracovních programů a výzev, které odrážejí ambiciózní cíle nového rámcového programu. Paralelně začala i příprava implementační strategie, která je klíčová pro úspěšné řízení programu a jeho bezproblémový průběh.

PROCES VYTVÁŘENÍ IMPLEMENTAČNÍ STRATEGIE

Implementační strategie vychází nejen z interních diskusí a praktických zkušeností nasbíraných EK v programu H2020, ale odráží i názory a zájmy široké veřejnosti, zejména účastníků v projektech rámcových programů. Od samého začátku přípravy implementační strategie vyvinula EK snahu o maximální transparentnost a co největší zapojení zainteresovaných stran. Lze tedy říci, že implementační strategie je společným dílem EK a všech, kteří se k ní nějakým způsobem vyjádřili.

Komunikace se zainteresovanými stranami probíhala v několika liniích. Byla ustanovena expertní skupina členských států, jejíž členové mají možnost diskutovat s EK jednotlivá ustanovení Modelové grantové dohody (MGA) i anotovaného textu, který nabízí detailnější analýzu jednotlivých ustanovení i řadu praktických příkladů. Experti z České republiky reprezentovaní Technologickým centrem AV ČR se aktivně zapojují zejména do diskusí k osobním nákladům, aby příjemci nebyli nuceni čelit interpretačním nejasnostem, které se v této oblasti objevovaly v programu H2020. Popis aktuálního stavu nabízí samostatný článek věnovaný osobním nákladům v tomto čísle ECHO.

Ve druhé polovině roku 2019 byly v jednotlivých členských státech uspořádány interaktivní workshopy, které nabídly hlavním příjemcům grantů z rámcových programů EU unikátní příležitost diskutovat o implementační strategii a jejích prioritách přímo se zástupci EK, čehož plně využili i účastníci česko-slovenského workshopu, který proběhl v říjnu 2019 v budově Technologického centra v Praze a vyplynula z něj řada zajímavých postřehů a námětů.

Důležité vstupy pro zpracování implementační strategie byly nasbírány také během konference Research and Innovation Days, která se konala v září 2019 v Bruselu, a díky veřejné konzultaci, které se zúčastnilo 1549 respondentů (19 z ČR), mezi nimiž figurovali především univerzity a výzkumné organizace a zástupci podnikatelů a průmyslu. Na základě výstupů konference a veřejné konzultace EK zpracovala zprávu, jejíž dílčí zjištění jsou detailněji popsána v jednotlivých následujících článcích věnovaných hlavním oblastem strategie.

Výše uvedené komunikační a konzultační aktivity EK zásadním způsobem přispěly k formulaci konkrétních kroků a opatření, kterými se implementační strategie promítne do každodenní administrace a řízení grantů. Text strategie je v současné době živým dokumentem, který bude postupně doplňován v průběhu tohoto roku. Kvalitu implementační strategie

pak prověří až praxe. Už v tuto chvíli lze ale říci, že způsob, jakým byla strategie připravována (tzv. co-design process), svědčí o upřímné snaze EK naslouchat potenciálním příjemcům a promítnout jejich potřeby do konkrétních opatření. Tento transparentní a proaktivní přístup nabízí inspiraci také pro ostatní poskytovatele výzkumných grantů.

KLÍČOVÉ OBLASTI IMPLEMENTAČNÍ STRATEGIE

Čtyřmi hlavními cíli implementační strategie jsou maximalizace dopadů, simplifikace a transparentnost pravidel, posílení synergií s ostatními programy EU a zlepšení přístupu k programu prostřednictvím digitální transformace. Tyto cíle do značné míry navazují na úspěchy dosažené v programu H2020, který byl příjemci pozitivně hodnocen zejména pro významné zjednodušení pravidel a úspěšnou transformaci portálu pro předkládání a řízení projektů. Strategie tak systematicky pokračuje v dalším rozvíjení oblastí, kde stále ještě existuje prostor pro zlepšení. Těmito oblastmi jsou:

- Předkládání a hodnocení projektových návrhů
- Dopady, reportování a šíření výsledků výzkumu
- Modelová grantová dohoda
- Osobní náklady
- Zjednodušené formy financování (lump sum)
- Kontroly a audity
- Synergie s ostatními programy

Těchto sedm klíčových oblastí strategie je podrobněji představeno v dalších samostatných článcích. Obecné cíle implementační strategie zde byly přetaveny v konkrétní plánované kroky a opatření. EK je v tomto směru poměrně ambiciózní a nebojí se přicházet s inovativními a zatím nevyzkoušenými nápady, jejichž životaschopnost plánuje systematicky prověřovat prostřednictvím pilotního testování.

Další informace:

Report on the results of the online consultation and the European Research & Innovation Days (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/contact/documents/ec_rtd_he-codesign-implementation_112019.pdf)

Orientations towards the Implementation Strategy of the research and innovation framework programme Horizon Europe web open consultation (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/he-implementation-strategy-survey_en.pdf)

Implementation Strategy for Horizon Europe, Version 1.0 (návrh není veřejně dostupný)

MILENA LOJKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
LOJKOVA@TC.CZ

Předkládání návrhů projektů a hodnocení

Funkční systém předkládání a hodnocení projektových návrhů je základním předpokladem pro efektivní implementaci programu. Program Horizont Evropa (HEU) v této oblasti vychází z existující praxe nastavené v současném programu H2020. Budou zachována nyníjší hodnotící kritéria, jimiž jsou excelence, dopad, kvalita a efektivita implementace, přičemž u projektů Evropské výzkumné rady zůstane jediným hodnoceným kritériem excelence. Stejný zůstává také způsob hodnocení projektových návrhů nezávislymi experty; na základě jejich expertních stanovisek EK vybere projekty způsobilé k financování. Nově budou v systému hodnocení figurovat speciální prvky týkající se misí a Evropské rady pro inovace (European Innovation Council, EIC). Na základě praktických zkušeností a doporučení vyplývajících ze zpětné vazby příjemců a střednědobého hodnocení H2020 plánuje EK představit dílčí novinky a zjednodušení také v oblastech hodnotících kritérií, způsobů hodnocení, interakce s žadateli a projektového návrhu. Na základě výsledků veřejné konzultace se EK zabývá také možným zkrácením lhůty pro udělení grantu (*time-to-grant*).

MISE

Program Horizont Evropa přináší novinku v podobě tzv. misí neboli portfolií projektů napříč obory s dopadem na společnost a vytváření politik. Celkem bylo identifikováno 5 oblastí, v nichž budou mise realizovány (adaptace na změnu klimatu, rakovina, zdravé oceány, moře a pobřeží a vnitrozemské vody, klimaticky neutrální a inteligentní města, zdravá půda a potravin). Konkrétní mise budou vyhlášeny formou speciálních výzev v pilíři Globální výzvy a konkurenceschopnost průmyslu. Podobu jednotlivých misí budou mít na starosti členové rad (tzv. *mission boards*), tj. experti, které EK vybrala pro všech pět výše uvedených oblastí.

Projektové návrhy budou u těchto speciálních výzev hodnoceny nejen na základě klasického hodnotícího skóre, ale také podle toho, jak přispějí k dosažení specifických cílů (vč. sestavení konzistentního portfolia projektů). Na rozdíl od standardních výzev budou mít hodnotitelé možnost navrhnout úpravy projektového návrhu, které zajistí jeho konzistentnost s kýženým portfoliem.

EK v současné době stojí před úkolem nastavit systém hodnocení výzev pro mise tak, aby vyváženě reflektoval oba výše zmíněné aspekty hodnocení, nebo tak, aby kvalita a excelence projektového návrhu zůstala vždy primárně hodnoceným a rozhodujícím elementem. Vzhledem k očekávaným odlišnostem jednotlivých výzev/misí jde o nesnadný úkol, který bude vyžadovat značnou flexibilitu. Za účelem transparentnosti a právní jistoty žadatelů by se EK měla pokusit zformulovat alespoň obecné společné zásady, kterými se hodnocení výzev pro mise bude řídit.

EIC

Hodnocení v EIC je předmětem probíhajícího pilotu u nástroje EIC Akcelerátor (dříve SME Instrument), kde je v současné době využíván dvoufázový proces hodnocení s osobními pohovory ve druhé fázi. Osobní pohovory zde mají prověřit motivaci a osobní kvality jednotlivých žadatelů z řad malých a středních podniků. Právě tyto dva elementy, které nelze z pouhého textu projektové žádosti efektivně posoudit, jsou u rizikových projektů s velkým potenciálem klíčovým faktorem úspěchu.

HODNOTÍCÍ KRITÉRIA

V oblasti hodnotících kritérií si EK klade za cíl zjednodušit a zredukovat počet „posuzovaných aspektů“ a zajistit, aby stejný aspekt nebyl

posuzován dvakrát. Novinkou je pak přístup k hodnocení kvality žadatele, která již nebude posuzována odděleně při hodnocení tzv. operační kapacity organizace, ale bude pevnou součástí hodnotícího kritéria implementace. Při hodnocení kvality žadatele bude kladen důraz na principy proporcionality a flexibility, aby nebyli nespravedlivě penalizováni noví nebo méně zkušení účastníci.

EK také plánuje zjednodušit nebo zcela zrušit hodnocení popisu řídicích struktur a procesů, které jsou v současnosti součástí hodnotícího kritéria „implementace“. Rozhodla se tak na základě fungující praxe H2020, kdy se ukázalo, že tuto část projektového návrhu žadatelé zpravidla pouze „zkopírují“ z jiných projektů a nevzniká zde tak žádná přidaná hodnota, která by měla být hodnotiteli oceněna. Jednou z diskutovaných variant „zjednodušení“ v této oblasti je možnost výběru z několika přednastavených modelů řízení, které by byly součástí projektového návrhu. Přestože tato varianta může být funkční pro většinu projektů, najdou se zcela jistě také projekty, u kterých bude díky jejich zaměření složité vytvořit standardizovaný model. Z tohoto důvodu by EK v této oblasti neměla postupovat příliš radikálně a vedle žádoucího zjednodušení zachovat i určitou flexibilitu. Zároveň bude třeba pohlídat, aby díky zjednodušení hodnocení nevznikla mylná představa, že správné nastavení řídicích struktur a procesů není pro projekt nikterak zásadní.

ZPŮSOBY HODNOCENÍ

V rámcových programech EU provádějí hodnocení projektových návrhů nezávislí experti (individuálně a následně v plénu), kteří ke každému z hodnocených kritérií přidělí bodové skóre i slovní komentáře. Obecně platí, že každé kritérium je bodováno na škále 0 až 5 bodů, s rozlišením na poloviny bodu.

V programu H2020 se kromě standardních jednokolových výzev často používají výzvy s dvoukolovým hodnocením (*two-stage calls*), kdy v prvním kole žadatel předkládá zkrácenou verzi projektového návrhu. Plná verze se pak předkládá až ve druhém kole, kam postupují pouze úspěšně žadatelé z prvního kola. Vzhledem k poměrně nízké úspěšnosti projektových návrhů přispívá dvoukolové hodnocení ke snížení administrativní zátěže směrem k žadatelům i hodnotitelům projektů. U některých typů projektů se projektová žádost předkládá pouze jednou, ale hodnocení probíhá ve dvou krocích (*two-step evaluation*). Tento způsob hodnocení je typický u projektů Evropské výzkumné rady (ERC), kde se hodnotitelé nejprve zabývají pouze částí B1 projektového návrhu, a pouze pokud je tato část shledána kvalitní, přistupují k hodnocení celého projektového návrhu (tj. částí B1 i B2).

Co se týká způsobů hodnocení v programu Horizont Evropa (HEU), plánuje EK navázat na současnou praxi a v oblastech, kde to bude vhodné, využít dvou výše zmíněných alternativ k jednokolovému výzvam.

V prvním kole dvoukolových výzev EK v chystaných zjednodušených plánuje zmenšit rozsah hodnocených aspektů a namísto standardní hodnotící zprávy poskytnout úspěšným žadatelům pouze obecnou zpětnou vazbu. V prvním kole bude také pilotně otestován koncept slepého hodnocení (*blind evaluation*), v němž bude anonymizována identita organizací, které v projektovém návrhu figurují. Cílem slepého hodnocení je zamezit předpojatosti a nedůvěře vůči žadatelům ze zemí s nižší intenzitou výzkumu.

Ve druhém kole dvoukolových výzev se v H2020 aplikuje pravidlo, podle něhož se projektový návrh předkládá ve druhém kole nesmí výrazně

odchylovat od jeho krátké verze předložené v prvním kole (tzv. *substantial change rule*). Cílem tohoto pravidla je, aby žadatelé, kteří na základě „falešných slibů“ v prvním kole postoupí do druhého kola, kde předloží jiný, mnohem skromnější návrh, nezískali neoprávněnou výhodu. Jakkoli se zdá toto pravidlo logické, v praxi se uplatňuje vzácně. Důvodem je velmi široký prostor pro jeho interpretaci, který neumožňuje efektivně posoudit, zda v individuálních případech nedochází k jeho nedodržení. Pravidlo by navíc mohlo fungovat i opačným než zamýšleným způsobem, kdy „vylepšené“ návrhy předložené ve druhém kole by nemusely být schváleny díky odlišnostem od zkráceného návrhu. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem EK v Horizontu Evropa zvažuje zrušení pravidla „významné změny“ nebo případně zachování jeho kontroly pouze na základní/formální úrovni. Vyřazení průměrných projektových návrhů by měla sama o sobě zajistit tvrdá konkurence ve druhém kole.

Mimo výše uvedené změny se hodlá EK zabývat také možnou rekalibrací bodovacího systému (v rámci stejné škály) s cílem zvýšit jeho rozsah nad minimální prahovou hodnotou tak, aby umožnil lépe vyjádřit jemné rozdíly mezi kvalitními projektovými návrhy. Přehodnocena budou i pravidla pro situace, kdy projektové návrhy získají stejná bodová hodnocení.

INTERAKCE S ŽADATELI

V H2020 (u projektů ERC nebo u výše zmíněného pilotu EIC) jsou součástí hodnoceního procesu také osobní pohovory s žadatelem. V programu Horizont Evropa EK plánuje využívat osobních pohovorů také u jiných typů projektů, kde se to bude jevit jako přínosné. Na základě opakované zpětné vazby přistoupí EK také k pilotnímu testování schématu, v němž budou žadatelé moci reagovat na individuální komentáře hodnotitelů ještě předtím, než proběhne konsensus ohledně finálního bodového hodnocení projektového návrhu. Interakci s žadatelem je u obou těchto

novinek nutné nastavit tak, aby významně neprodlužovala dobu pro udělení grantu.

PROJEKTOVÝ NÁVRH

Pokud jde o obsah projektového návrhu, nepřináší Horizont Evropa žádné radikální změny. EK však představila svůj záměr projektový návrh co nejvíce zjednodušit a snížit maximální délku jeho narativní části (předběžně se uvažuje o 50 stranách). Od stručnějšího projektového návrhu si EK slibuje především efektivnější a rychlejší hodnocení ze strany hodnotitelů. Na straně předkladatele bude tato novinka vyžadovat schopnost zaměřit se na klíčové aspekty projektových prací a stručně je popsat v projektovém návrhu.

Další informace:

Report on the results of the online consultation and the European Research & Innovation Days (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/contact/documents/ec_rtd_he_codesign-implementation_112019.pdf)

Orientations towards the Implementation Strategy of the research and innovation framework programme Horizon Europe web open consultation https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/he-implementation-strategy-survey_en.pdf

Implementation Strategy for Horizon Europe, Version 1.0 (návrh není veřejně dostupný)

MILENA LOJKOVÁ,

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR, LOJKOVA@TC.CZ

Dopady, šíření a využívání výsledků výzkumu, reportování

V připravovaném rámcovém programu pro podporu výzkumu a inovací Horizont Evropa (HEU) je na dopad (*impact*) výzkumných projektů kladen větší důraz než kdy dříve. Přinést viditelné dopady v oblasti vědecké, technologické, ekonomické a sociální je obecným cílem nového programu. Dopad výzkumných projektů je posuzován již ve fázi hodnocení projektových návrhů.

Podle typu projektu má dopad v hodnocení různou váhu. Toto rozlišení bude zachováno i v pravidlech Horizontu Evropa. Evropská komise (EK) počítá s tím, že požadované dopady projektů budou pro nový rámcový program stanoveny na úrovni jednotlivých výzev, což je posun proti H2020, a bude kontrolováno, zda se příjemcům daří vytyčené dopady naplňovat.

ŠÍŘENÍ VÝSLEDKŮ

Pro dopad výsledků projektu je stěžejní, jakým způsobem EK nastaví v grantové dohodě pravidla pro šíření (*dissemination*) a využívání (*exploitation*) projektových výsledků. V oblasti šíření výsledků se udály zásadní změny s příchodem H2020. Ve výzkumné komunitě se právě začal rozvíjet trend otevřené vědy a EK chtěla být ve svém rámcovém programu na čele tohoto hnutí. Zavedla tedy povinný otevřený přístup pro veškeré recenzované články referující o výsledcích projektu financovaného z rámcového programu. Prostřednictvím pilotního programu pak zkoumala možnosti otevřeného přístupu k výzkumným datům. Tento pilot se postupem času rozšířil na celý H2020 a žadatelé o grant

musí dát aktivně najevo, pokud data nasbíraná v průběhu projektu nechtějí s ostatními sdílet.

Pro Horizont Evropa EK zmírnění pravidel v oblasti otevřeného přístupu nechystá. Naopak by chtěla, aby co nejvíce výstupů výzkumných projektů bylo dostupných v režimu otevřeného přístupu. V nejdůležitější kategorii, tedy recenzovaných článcích, bude chtít EK svoji politiku co nejvíce přizpůsobit iniciativě Plán S (více na <https://www.coalition-s.org/>), která usiluje o co nejrychlejší přechod k otevřenému přístupu k recenzovaným článkům a sdružuje množství národních poskytovatelů podpory v oblasti výzkumu. Důsledkem je, že EK nebude dále uznávat odložené zveřejnění článku, tedy využití tzv. doby embargo. Doposud bylo možné článek po jeho publikaci v placeném časopise zpřístupnit zdarma prostřednictvím internetu až po uplynutí určité doby (6 měsíců v případě přírodních věd, 12 měsíců v případě společenských a humanitních věd). Nově bude muset být článek zpřístupněn ihned v době jeho publikace. EK se tedy rozhodla jít cestou, která bude v důsledku znamenat konec tzv. zelené cesty, kdy mohli výzkumníci zdarma publikovat v časopisech nabízených za předplatné a splnit povinnosti týkající se otevřeného přístupu pozdějším zpřístupněním svého článku. Bude také záležet, jak se situaci přizpůsobí velcí vydavatelé (jako je Elsevier či Springer) a jestli přistoupí na změnu distribučního modelu. V opačném případě by totiž výzkumníci nemohli v některých respektovaných časopisech (vč. např. Nature či Science) publikovat, pokud budou chtít dodržet pravidla a vyhnout se sankcím.

EK by také ráda principy otevřeného přístupu rozšířila na další výstupy financovaných projektů, např. monografie. V oblasti výzkumných dat by chtěla zavést jednotný povinný režim zpřístupňování výzkumných dat v režimu otevřeného přístupu. EK však zachová možnost nezveřejňovat některé typy dat, pokud by jejich zpřístupněním došlo ke zveřejnění citlivých informací nebo informací, které by mohly ohrozit výsledky projektu (tzv. opt-out).

K lepšímu nakládání s daty by měl výzkumníkům pomoci rozvíjející se European Open Science Cloud (EOSC, <https://www.eosc-portal.eu/>). EOSC má propojit existující výzkumné infrastruktury a nabídnout vědcům k dispozici úložiště pro jejich výzkumná data, která by jinak musela být draze budována jejich institucemi. Počítá se také se zpřístupněním výpočetních kapacit některých infrastruktur a dalších služeb.

Povinným výstupem projektu bude v Horizontu Evropa plán správy dat (*data management plan* – DMP). Jedná se o dokument, ve kterém příjemci přesně popíší, jaká data jsou sbírána a jak je s nimi nakládáno (kde jsou uložena a sdílena, či jak jsou chráněna). Data navíc budou muset odpovídat principům označovaným zkratkou FAIR – budou muset být dohledatelná, dostupná, interoperabilní a znovupoužitelná (více o principech FAIR: <https://www.go-fair.org/fair-principles/>).

VYUŽÍVÁNÍ VÝSLEDKŮ

Aby bylo zajištěno lepší využívání výsledků, chce EK podporovat využívání prostřednictvím třetích stran. Chtěla by motivovat příjemce, aby v případě, že nemají pro výsledky využití, je licencovali nebo převedli na třetí strany, které by jejich využití zajistily. Za tímto účelem EK vytvořila Horizon Results Platform, kterou bude dále rozvíjet. Příjemci zde mohou vystavovat výsledky svých projektů a nabízet jejich využití společně s oblastí průmyslu či veřejným institucím. (Služba je dostupná na adrese <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-results-platform>.) Dalším způsobem, jak podpořit inovace a využívání výsledků, je pokračování Impact Award, oceňující projekty s mimořádným přínosem pro společnost, či Innovation Radar, který hledá nejlepší evropské inovátory podpořené granty EU.

Zlepšení ve využívání výsledků by měly přinést lepší služby v oblasti poradenství. EK by měla nabízet odborníky, kteří příjemcům pomohou s vytvořením byznys plánu a uvedením výsledků projektu na trh. Vznik platformy pro nabízení výsledků projektů a větší možnosti využívání expertů z oblasti šíření výsledků jsou zlepšení, která měla velkou podporu ve veřejné konzultaci k implementační strategii (září 2019).

REPORTOVÁNÍ

Pro EK je k naplnění jejich vizí důležité mít informace o tom, jakým způsobem jsou výsledky projektů využívány, proto se chce v oblasti reportování více zaměřit právě na šíření a využívání výsledků. Pro větší možnosti měření vědeckých, sociálních a ekonomických dopadů výsledků přijde s novými indikátory, které by ale neměly na příjemce přenášet novou administrativní zátěž. EK by dále chtěla, aby ji příjemci i po konci projektu informovali, kdo a jak výsledky jejich projektů využívá. Zvažuje proto motivaci příjemců, aby tak činili, a to prostřednictvím udělování speciálních ocenění. Odměnou by byla např. další finanční podpora aktivit spojených s uvedením výsledků na trh.

Celý systém reportování v HEU bude navazovat na pravidla H2020. Reportování je prováděno kompletně elektronicky prostřednictvím portálu Funding and Tender Opportunities. EK bude chtít v budoucnu pečlivěji sledovat některé další indikátory, třeba kariérní růst výzkumníků, a podle toho bude vyžadovat po příjemcích příslušné informace. V několika oblastech EK rozšíří reportovací povinnosti i do období po skončení projektu. To se bude týkat využití výsledků, jak je uvedeno výše, ale např. i informací o publikační činnosti. Získaná data budou upotřebena při vytváření budoucích politik EU. EK navíc plánuje vytvořit tzv. Research and Innovation Data Hub, kde by nově získané informace zpřístupňovala pro další využití.

Další informace:

Report on the results of the online consultation and the European Research & Innovation Days (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/contact/documents/ec_rtd_he-codesign-implementation_112019.pdf)

Orientations towards the Implementation Strategy of the research and innovation framework programme Horizon Europe web open consultation (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/he-implementation-strategy-survey_en.pdf)

Horizon Europe General Model Grant Agreement ([HE MGA — Multi & Mono]), Version 1.0, draft (*návrh není veřejně dostupný*)

JIRÍ KOTOUČEK.

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
KOTOUCEK@TC.CZ

Modelová grantová dohoda (korporátní přístup, e-AGA, základní změny)

Pro nový rámcový program Horizont Evropa připravuje Evropská komise (EK) novou Grantovou dohodu. Grantová dohoda je dokument, kterým se řídí práva a povinnosti příjemců grantu a tvoří určující rámec pro poskytování finančních prostředků ze strany EU a pro řešení výzkumného projektu.

EK se rozhodla, že pro další období připraví grantovou dohodu, jejíž základ bude vyhovovat všem jí přímo řízeným grantovým programům (více informací k přímo řízeným programům a jejich narůstající důležitosti najdete v článku Horizont Evropa (HEU) jako přímo řízený program Evropské unie na str. 6). Do této doby existuje přes 40 modelů

a jejich kompatibilita je problematická. Bude existovat jeden základní soubor ustanovení a portál Funding and Tender Opportunities bude disponovat funkcí, která dokáže vygenerovat modelovou grantovou smlouvu přesně pro požadovaný program.

Grantová dohoda se bude dělit na základní část (doslova jádro – core) a specifické přílohy. Maximum ustanovení v základní části by přitom mělo být pro všechny granty stejné. Specifika jednotlivých programů se mohou odrazit v aplikaci zvláštních ustanovení (tzv. options). Pro Horizont Evropa to bude např. začlenění možnosti projektového financování, které se na jiné programy vztahovat nebude. Pravidla,

kteřá budou mezi programy rozdílná se promítnou do příloh smlouvy. V Horizontu Evropa se bude jednat např. o duševní vlastnictví, otevřený přístup k vědeckým informacím či pracovní podmínky vědeckých pracovníků. EK se rozhodla tento nový přístup označovat jako Corporate MGA (korporátní modelová grantová dohoda). Pro jednodušší čtení textu dále dojde k přeskupení ustanovení do více logických bloků. Některé odlišnosti od H2020 jsou pak důsledkem úprav v souladu s ustanoveními revidovaného Finančního nařízení (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046).

Jedním z důležitých vylepšení, které EK chystá, je přehledné shrnutí základních informací o projektu (tzv. data sheet). Tuto skutečnost ve veřejné konzultaci k implementační strategii (září 2019) ocenilo 77% respondentů. V grantové dohodě budou přehledně shrnuty např. informace o:

- akronymu, výzvě, tématu projektu
- maximální výši grantu
- typu grantu
- složení konsorcia
- rozvrhu reportovacích zpráv a plateb
- rozhodném právu a řešení sporů
- důležitých lhůtách

S korporátním přístupem ke grantové dohodě souvisí i celá řada zjednodušených ustanovení, týkajících se např. úpravy nepřímých nákladů či in-kind příspěvků. Již nyní se v pilotním režimu testuje financování projektu pevnou částkou (více v článku Zjednodušené financování formou pevné částky na straně 16).

S výše naznačeným vývojem směrem k jednodušším a srozumitelnějším ustanovením souvisí i příprava nové verze anotované modelové grantové

dohody. Je to dokument, který v anotacích k jednotlivým ustanovením obsahuje jejich výklad z pohledu EK. Po zkušenostech z programu H2020 navíc EK počítá s větší závazností výkladových ustanovení. Jde o živý dokument, který je v průběhu času upravován s tím, jak jsou identifikovány a řešeny dílčí problémy. V současné verzi pro Horizont 2020 je to takřka 850stránkový dokument, který je dostupný ve formátu pdf na https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf. Vzhledem k rozsahu se s ním ale nepracuje nejlépe. EK proto připravuje nástroj pojmenovaný e-AGA (elektronická anotovaná grantová dohoda), který umožní příjemcům v přehledné formě na internetových stránkách EK dokumentem procházet, vyhledávat v něm a zobrazovat anotace k jednotlivým ustanovením modelové grantové dohody.

Další informace:

Report on the results of the online consultation and the European Research & Innovation Days (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/contact/documents/ec_rtd_he-codesign-implementation_112019.pdf)

Orientations towards the Implementation Strategy of the research and innovation framework programme Horizon Europe web open consultation (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/he-implementation-strategy-survey_en.pdf)

Horizon Europe General Model Grant Agreement ([HE MGA — Multi & Mono]), Version 1.0, draft (*návrh není veřejně dostupný*)

JIŘÍ KOTOUČEK.

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
KOTOUCEK@TC.CZ

Osobní náklady

OD ZAHÁJENÍ PROGRAMU H2020 JE OBLASTI OSOBNÍCH NÁKLADŮ VĚNOVÁNA VELKÁ POZORNOST. V PRŮBĚHU PROGRAMU DOŠLO K ŘADĚ ÚPRAV A ZMĚN VE SNAZE VYTVOŘIT CO NEJEDNODUŠŠÍ PRAVIDLA, KTERÁ LZE POUŽÍT VE VŠECH STÁTECH EU. EK POVAŽUJE PRAVIDLA VYTVOŘENÁ V H2020 ZA DOBRÝ ZÁKLAD, ZE KTERÉHO VYCHÁZÍ PŘI TVORBĚ PRAVIDEL PRO HORIZONT EVROPA (HEU), A SNAŽÍ SE SPÍŠE O DALŠÍ ZJEDNODUŠOVÁNÍ SOUČASNÝCH PRAVIDEL NEŽ O TVORBU NOVÝCH. JEDNÁ SE O TÉMA, KTERÉ BYLO JEDNÍM Z NEJDISKUTOVANĚJŠÍCH V PRŮBĚHU VYJEDNÁVÁNÍ MEZI EK, EVROPSKÝM PARLAMENTEM A ČLENSKÝMI STÁTY O PRAVIDLECH ÚČASTI V HEU (RULES FOR PARTICIPATION) NA KONCI ROKU 2018 A ZAČÁTKEM ROKU 2019. JE I JEDNOU Z VÝZNAMNÝCH OBLASTÍ AKTUÁLNĚ PŘIPRAVOVANÉ IMPLEMENTAČNÍ STRATEGIE PRO HEU.

Jedním z důvodů přetrvávajících diskusí na téma osobní náklady je postupný nárůst zapojování organizací ze států EU13 do rámcových programů, neboť výše i způsoby odměňování výzkumníků jsou v těchto zemích značně odlišné od praxe EU15 i mezi sebou navzájem. Vytvořit spravedlivý, jednoduchý a jednotný soubor pravidel vyhovující všem není proto snadné.

EK v současné době intenzivně pracuje na tvorbě modelové grantové dohody (MGA) a pasážích upravujících oblast osobních nákladů. Vychází ze základních principů dojednaných EK, Evropským parlamentem a členskými státy v pravidlech účasti HEU. Jednotlivá ustanovení MGA diskutuje EK se členy expertní skupiny členských států EU, mezi které patří i zástupci České republiky z Technologického centra AV ČR. Ti se aktivně do diskusí zapojují, navrhují různá řešení a úpravy textů tak, aby příjemci nemuseli čelit interpretačním nejasnostem. Upozorňují na česká specifika i specifika EU13.

V brzké době začnou také práce na Anotované MGA (AGA), ve které bude EK základní právní úpravu v MGA doplňovat detailnějšími vysvětleními a příklady. Předpokládá se, že všechny základní dokumenty budou k dispozici do konce roku 2020, nejpozději se spuštěním prvních výzev HEU.

OSOBNÍ NÁKLADY V PRVNÍCH LETECH H2020

Pro komplexnější pochopení problematiky osobních nákladů a porozumění současnému návrhu pravidel způsobilosti těchto nákladů je vhodné připomenout související historický vývoj. Vývoj od 7. RP k prvnímu výkladu pravidel způsobilosti osobních nákladů v H2020 je detailněji popsán v ECHO 4/2014 (Finanční aspekty programu H2020 (porovnání se 7. RP)) a ECHO 3-4/2015 (Způsobilost vícesložkových mezd v programu H2020). V 7. RP se způsobilé osobní náklady odvíjely od hodinové sazby, která zohledňovala všechny složky mzdy výzkumníka. Program H2020 přišel se způsobem výpočtu, který rozlišuje pojmy:

1. **základní odměna** (*basic remuneration*), která zahrnuje mzdový tarif a další složky vyplývající z pracovní smlouvy a započítává se v H2020 do hodinové sazby;

2. **dodatečná odměna** (*additional remuneration*) neboli dodatečný bonus, který je vyplácený zaměstnancům nad rámec jejich běžných pracovních úkolů a který se v H2020 počítá odděleně a podléhá poměrně striktním kritériím způsobilosti;

3. **nezpůsobilá odměna** (*ineligible/arbitrary bonus*), která kritéria způsobilosti nespĺňuje a nemůže být nárokována.

Tento způsob výpočtu představoval oříšek pro instituce, jejichž systémem odměňování je postaven na vícerozložkových mzdách. Ty musely každou složku mzdy individuálně posuzovat a vyhodnocovat, zda se jedná o základní, dodatečnou nebo nezpůsobilou složku osobních nákladů. Přestože se předpokládalo, že zavedení dodatečné odměny definované jako způsobilý projektový bonus ve výši až 8 tis. € na výzkumníka (konkrétně 8 tis. € na pracovníka neziskové organizace pracujícího na plný úvazek po dobu jednoho roku na projektu), bude atraktivní zejména pro výzkumné organizace z EU13, nestalo se tak. Striktně nastavená pravidla způsobilosti vedla v ČR k obavě z oprávněnosti jejího vyplácení a nárokování do projektů. Čeští příjemci proto od výplaty odměny v projektech H2020 raději ustupovali úplně či její výplatu hradili z vlastních zdrojů. Podobná situace byla i v jiných státech EU, systém byl velice kritizován, a tak byl v roce 2017 revidován.

V porovnání se 7. RP došlo v oblasti osobních nákladů i k dalším změnám. Při výpočtu hodinové sazby vychází příjemce z údajů posledního uzavřeného účetního období a pro výpočet ročních produktivních hodin je nově možné využít fixně stanovené číslo 1 720 hodin. EK se tak snaží zavést určitý řád a zjednodušení do systému. Nadále přetrvává povinnost zaznamenávat odpracované hodiny na projektu alespoň na měsíční bázi prostřednictvím výkazu práce (*timesheets*) a u pracovníků, kteří se věnují výhradně projektu, stačí nově pouze čestné prohlášení. Za zmínku stojí také možnost (zavedena nově v červenci 2016) využít jako referenční období pro výpočet hodinové sazby kalendářní měsíc.

OSOBNÍ NÁKLADY V H2020 OD ÚNORA 2017

Revize MGA pro H2020 z února 2017 přináší novou definici pojmu dodatečná odměna. Dodatečná odměna je aktuálně definována jako odměna nad rámec běžné praxe příjemce pro odměňování v národních projektech. Tento způsob výkladu EK považuje za lépe vyhovující různorodé obvyklé praxi příjemců s vyplácením bonusů v projektech a zároveň za spravedlivý s ohledem na odlišnou výši odměňování v různých zemích. Nová verze MGA pro H2020 rozlišuje mezi dvěma způsoby odměňování pracovníků – projektovým a neprojektovým.

Projektové odměňování je situace, kdy odměňování výzkumníků závisí na tom, zda výzkumník pracuje na dalších projektech (s jinou hodinovou sazbou). V těchto případech jsou osobní náklady příjemců způsobilé do výše národní referenční sazby plus dodatečná odměna ve výši maximálně 8 tis. € na výzkumníka a rok. Národní referenční sazba, vyjadřující úroveň odměňování výzkumníka v národních projektech, může být podle pravidel H2020 definována národní legislativou nebo interními pravidly organizace. Pokud nelze ani jednu z těchto možností použít, je národní referenční sazba stanovena jako průměrná mzda zaměstnance v předchozím finančním roce. A právě tato třetí možnost je používána většinou českých příjemců (důvody jsou popsány v článku Kulatý stůl k osobním nákladům v projektech účelové

podpory VVI v tomto čísle ECHA). Zda u daného výzkumníka vznikne nárok na dodatečnou odměnu, se zjistí tak, že se odečte národní referenční sazba od projektové referenční sazby. Projektová referenční sazba odráží osobní náklady a hodiny odpracované na projektu H2020 v aktuálním roce. V případě, že je rozdíl kladný, vzniká nárok na dodatečnou odměnu (konkrétní příklady výpočtu je možné nalézt v elektronické brožuře edice Vademecum H2020: DIRECT PERSONNEL COSTS Application of H2020 principles to the calculation of actual personnel costs, kterou vydalo TC AV ČR, <https://www.h2020.cz/files/DIRECT-PERSONNEL-COSTS-EXAMPLES-H2020-web.pdf>).

Neprojektové odměňování je situace, kdy se výše odměňování výzkumníka nemění v souvislosti s jeho účastí v různých projektech. Zjednodušeně řečeno, mzdová sazba je shodná bez ohledu na to, na jakých projektech výzkumník pracuje, tj. mzda je rovnoměrně rozdělena mezi jednotlivé zdroje financování podle odpracovaných hodin (výše úvazku). V tomto případě nevzniká nárok na způsobilou dodatečnou odměnu ve výši 8 tis. €, pro výpočet hodinové sazby příjemce vychází z posledního uzavřeného účetního období a pro výpočet ročních produktivních hodin je možné využít fixně stanovené číslo 1 720 hodin či individuální roční produktivní hodiny (existuje i třetí možnost využívající průměrné roční produktivní hodiny, ta však českými příjemci téměř není využívána).

Výše uvedené výpočty způsobilých osobních nákladů pro projekty H2020 je nutné realizovat pro každého zaměstnance a každý rok samostatně. V ČR se setkáváme s projektovým i neprojektovým financováním, a to i v rámci jedné instituce a u jednoho zaměstnance v různých letech. Přestože se tato pravidla z pohledu českého příjemce mohou zdát velice komplikovaná, nejasná, administrativně náročná a ne vždy vyhovující našim národním specifikům, většina států EU tuto revizi z února 2017 považuje za úspěšnou a spravedlivou. Státy EU (zejména EU15) většinou využívají pouze neprojektové odměňování a projektové odměňování chápou jakou určitý benefit pro státy EU13, aby mohly v projektech H2020 uplatňovat vyšší hodinové sazby. Pravidla H2020 pro osobní náklady v neprojektovém financování vnímají jako jasná a jednoduchá. Naopak státy EU13, které jsou v grantových schématech často zvyklé využívat motivačních systémů založených na výplatách nejrůznějších bonusů v závislosti na výkonnosti daného výzkumníka a řídicích se rozdílnými pravidly jednotlivých poskytovatelů, mají často problém aplikovat pravidla H2020 v souladu se svými národními specifiky.

I po revizi z února 2017 se příjemci obávají používat dodatečné odměny. Často tak můžeme v ČR vidět pozitivní nálezy auditorů, kdy si příjemce nárokuje nižší částku osobních nákladů, než by mohl obdržet podle existujících pravidel. I přes další snahu EK o zjednodušení pravidel se ukazuje, že využití dodatečné odměny je velice problematické, což potvrzuje praxe i v dalších státech.

Přestože se využití dodatečné odměny ukazuje jako problematické, zavedení projektového a neprojektového financování vnímá EK pozitivně a uvádí, že zjednodušení z února 2017 je významným zdokonalením pravidel pro příjemce využívající projektového financování, protože jim umožňuje získat finanční podporu pro EU granty v souladu s jejich obvyklou praxí pro odměňování v projektech. Statistiky navíc ukazují, že průměrné osobní náklady zaměstnanců pracujících na projektech rámcových programů EU jsou konzistentně vyšší než národní průměry (podle dat Eurostatu, sektor „professional, scientific and technical activities“) a rozdílná výše mzdy mezi jednotlivými státy EU je mnohem menší pro zaměstnance pracující na rámcových programech nežli pro zaměstnance na národní úrovni (Horizont Europe rules

for participation and dissemination: Personnel costs, Commission's non-paper, September 2018). Pravidla rámcových programů tak podle těchto údajů mají harmonizační efekt a ten je silný především pro země EU13. V neposlední řadě EK poukazuje na zlepšující se výsledky auditů týkající se oblasti osobních nákladů.

OSOBNÍ NÁKLADY V HEU – VYJEDNÁVÁNÍ PRAVIDEL ÚČASTI V HEU

Na základě výše uvedených argumentů se EK rozhodla při tvorbě pravidel HEU navázat na existující pravidla H2020 a dále pokračovat v jejich zjednodušování. Tento postup podporují i výsledky veřejné konzultace k implementační strategii, která se konala v září 2019 (Horizont Europe Co-design – Implementation: Report on the Results of the Online Consultation).

Jak bylo zmíněno v úvodu tohoto článku, text navržený EK v červnu 2018 vyvolal vášnivé diskuse na půdě Evropského parlamentu i v členských státech. Důležitým sporným bodem vyjednávání byla právě otázka vyváženého odměňování a zrušení dodatečné odměny. V HEU se již nebude rozlišovat mezi základní odměnou a dodatečnou odměnou, od dodatečné odměny ve výši 8 tis. € se upouští – osobní náklady příjemců s projektovým odměňováním budou způsobilé pouze do výše osobních nákladů placených za účast v národních projektech (EK mluví o porovnatelných národních projektech s H2020 i srovnatelných pracovních pozicích, toto téma však zůstává stále otevřenou otázkou).

Rozdíly v odměňování výzkumných pracovníků účastnících se projektů rámcových programů EU mezi jednotlivými zeměmi jsou podle výše uvedených diskusí považovány za jednu z hlavních příčin tzv. odlivu mozků ze zemí EU13. Pro zmírnění tohoto problému byly při vyjednávání navrženy dvě možnosti. První možnost představovala využití koeficientu 1,25 pro způsobilé osobní náklady výzkumných pracovníků z „widening zemí“. Druhou představovalo zavedení minimální mzdy pro výzkumníky ze všech států EU28 ve výši 3 025 €. Do výsledného návrhu však díky nesouhlasu států EU15 nebyla zapracována ani jedna z nich.

Do vyjednávání se aktivně zapojilo i Technologické centrum AV ČR. Ve spolupráci s MŠMT připravilo podklady pro jednání pracovní skupiny pro výzkum Rady EU, kde mimo jiné navrhuje pro určení způsobilých osobních nákladů v projektech HEU využít výše odměňování definované na národní úrovni pro relevantní pracovní pozice (tedy ne úroveň odměňování placené za účast v národních projektech), což by českým příjemcům umožnilo využívat porovnání na národní úrovni, které již existuje (statistické šetření realizované MPSV), je veřejně dostupné a již používané v operačních programech. Dále byla Technologickým centrem AV ČR vypracována společná pozice finančních a právních národních kontaktních pracovníků pro H2020 (NCP) zemích V4 (tj. Česká republika, Slovensko, Polsko a Maďarsko) a Slovinska, požadující doplnění textu pravidel účasti o minimální hodinovou sazbu pro výzkumníky z EU28 odrážející sazby MSCA, částku nejvyšší minimální mzdy v EU28 či průměr vypočtený na základě způsobilých osobních nákladů již vykázaných v 7. RP a H2020. Žádný z těchto návrhů však nebyl přijat.

Hlavními argumenty EK pro nepřijetí předkládaných návrhů byly především nedostatečné finanční prostředky, nerespektování reálných nákladů, již probíhající harmonizace a otázka subsidiarity (otázka odměňování by měla být řešena na národní úrovni, problém nízkých mezd nemá být řešen prostřednictvím rámcových programů). Ke shodě nad podobou relevantních článků pravidel účasti došlo v březnu 2019 (podrobněji o procesu přípravy programu HEU informovalo ECHO 2/2019).

OSOBNÍ NÁKLADY V HEU – PŘÍPRAVA MGA

Schválením základních ustanovení pravidel účasti HEU diskuse na téma osobních nákladů zdaleka nekončí. Dokument upravuje problematiku pouze okrajově, hlavní pravidla týkající se výpočtu uznatelné výše osobních nákladů budou představena v MGA a následně vyložena v AGA. Text MGA ještě nebyl oficiálně zveřejněn, EK však již velice aktivně pracuje v rámci implementační strategie na jeho přípravě. Významnou roli hraje i skutečnost, že ustanovení MGA týkající se osobních nákladů budou nově společná pro všechny přímo řízené programy EU (*corporate approach*), s výjimkou projektového financování, které zůstává možností pouze pro HEU (*option*). Podrobněji je problematika popsána v článku Modelová grantová dohoda v tomto čísle ECHA.

Současné znění pravidel je představeno v následujícím textu. I když nepředpokládáme zásadní změny, upozorňujeme, že zatím nejde o oficiálně schválenou konečnou podobu pravidel. Souhrn hlavních změn navrhovaných pro HEU v oblasti osobních nákladů shrnuje **tabulka** a základní pravidla pro výpočet způsobilých osobních nákladů v H2020 a HEU popisují **schémata 1 a 2** na barevné straně 27 tohoto ECHA.

Zásadní změnou je ústup od hodinové sazby a zavedení denní sazby. Nebude nutné sledovat hodiny odpracované na projektu, ale pouze dny (zaokrouhlené na půl dne). Výše způsobilých osobních nákladů v HEU bude vypočtena jako násobek denní sazby a počtu dní odpracovaných na projektu.

Další změnou je zrušení povinnosti vést výkazy práce – timesheets – a zavádí se možnost vykazovat dny odpracované na projektu prostřednictvím čestného prohlášení. Toto prohlášení však musí být vedeno minimálně na měsíční bázi a podepsáno zaměstnancem i příslušným nadřízeným, je tedy otázkou, zda se opravdu jedná o zjednodušení nebo prostě jen dochází k „přejmenování timesheetů“.

Přechod od hodinové sazby k denní a potřeba sledovat odpracované dny, a ne hodiny, přinesly velkou diskusi mezi experty členských států. Řada z nich nesouhlasí s tím, že se mění bezproblémová praxe zažitá z H2020 a obává se, že nejde o zjednodušení, ale spíše o změnu, která s sebou přinese problémy se zaokrouhlováním a potřebu dalšího přepočítávání z hodin na dny (protože řada institucí je podle své obvyklé praxe a požadavků ostatních poskytovatelů zvyklá spíše sledovat odpracované hodiny než dny). EK však v tomto nevidí problém a vnímá zjednodušení především ve společném přístupu pro všechny přímo řízené programy EU a ve využití již existujících příkladů dobré praxe z jiných programů. EK navíc vnímá toto pravidlo jako dostatečně flexibilní, aby odráželo odlišné praxe týkající se počtu odpracovaných hodin v jednotlivých státech. Zároveň uvádí, že pokud je obvyklou praxí příjemců zaznamenávat hodiny odpracované na projektu v pracovních výkazech (timesheets), není nutné, aby tuto praxi pro HEU měnili. Stačí, aby takto zaznamenané hodiny pro účely reportování EK v projektu HEU přepočítali na dny (a to např. na základě přepočtu: 1 den = 8 hodin).

Denní sazba bude vypočtena na základě mandatorního vzorce: roční osobní náklady zaměstnance / 215. Roční osobní náklady zahrnují, stejně jako v H2020, kromě hrubé mzdy zaměstnance také sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem. EK upouští od tří možných metod pro výpočet ročních produktivních hodin (tj. fixně stanovené číslo 1 720 hodin, individuální roční produktivní hodiny, standardní (průměrné) roční produktivní hodiny) a uvádí pouze fixní číslo 215, které reprezentuje počet produktivních dní v roce odpovídající práci výzkumníka na plný úvazek a koresponduje tak s 1 720 ročními produktivními hodinami uváděnými v H2020. Využívání

Horizont 2020	Horizont Evropa
NEPROJEKTOVÉ FINANCOVÁNÍ	„Corporate approach“
Hodinová sazba	Denní sazba
Hodiny odpracované na projektu	Dny odpracované na projektu (zaokrouhlení na půl dne)
Výkaz práce – timesheets (možnost čestného prohlášení v případě práce výhradně na projektu)	Čestné prohlášení na měsíční bázi
Roční produktivní hodiny: 1) 1 720, 2) individuální, 3) standardní	Roční produktivní dny: 215
Referenční období pro výpočet hodinové sazby: účetní rok (hlavní) nebo kalendářní měsíční	Referenční období pro výpočet denní sazby: kalendářní rok
Pravidlo uzavřeného účetního období	–
PROJEKTOVÉ FINANCOVÁNÍ	„Option 2“
Dodatečná odměna 8 tis. €	–
Národní referenční sazba vysvětlena pouze v AGA	Národní referenční sazba vysvětlena v MGA (detaily vysvětleny v AGA)
Výpočet národní referenční sazby: rok (n-1)	Výpočet národní referenční sazby: kalendářní rok v rámci periody

Tabulka – Souhrn hlavních změn navrhovaných pro HEU v porovnání s H2020

fixně stanoveného čísla produktivních hodin se v H2020 ukázalo jako poměrně úspěšné – přestože neodráží realitu tak přesně jako individuální produktivní hodiny, je administrativně jednoduché, a tak je využíváno velkým počtem příjemců v EU28. Čeští příjemci využívají v projektech H2020 bez větších problémů jak fixního čísla, tak individuálních produktivních hodin (jsou pro ně jednoduše dohledatelné ze mzdových výměrů), využití čísla 215 by tak pro ně neměl být problém. Zdá se tedy, že v tomto ohledu opravdu dochází ke zjednodušení pravidel.

K významné změně dochází také v referenčním období pro výpočet denní sazby. EK upouští od povinnosti využívat data z posledního uzavřeného účetního období a ruší i možnost výpočtu na měsíční bázi. MGA pravděpodobně tuto problematiku nebude upravovat, detaily poskytne AGA a příjemci budou moci využít pro náklady vynaložené v průběhu běžícího kalendářního roku data, která jsou k dispozici v daném běžícím roce až do konce vykazovaného období. Tento přístup je vítaným krokem, protože umožňuje využívat aktuální údaje a tak může lépe zohlednit ve výpočtu způsobilých osobních nákladů nárůsty mzdy v čase. V průběhu trvání H2020 byla snaha vyřešit tento problém zavedením možnosti kalkulace hodinové sazby na měsíční bázi. S ohledem na přílišnou komplexnost a administrativní náročnost však tato varianta v H2020 v praxi příliš využívána není. Pokud opomineme několik experimentů v minulých letech, v ČR podle našich informací není využívána vůbec. Zrušení této možnosti i odklon od posledního účetně uzavřeného období se tak pro HEU zdá jako krok správným směrem.

Výše popsané novinky v oblasti osobních nákladů navrhované pro HEU by měly platit pro všechny přímo řízené programy EU. Vycházejí z přístupu neprojektového financování známého nyní z H2020. Oblast projektového financování, pro kterou platí další specifická pravidla, je upravena v samostatné části MGA jako doplňková možnost pouze pro řešitele projektů HEU.

U projektového financování se EK snaží vycházet z pravidel již nastavených v průběhu H2020 od února 2017. Cílem je udržet kontinuitu a stabilitu systému a využít již získaných zkušeností s aplikací tohoto financování v druhé polovině H2020. Nadále budou muset příjemci počítat národní referenční sazbu a projektovou referenční sazbu (pro výpočet výše u způsobilých osobních nákladů bude využita ta referenční sazba, která je nižší). Novinkou je, že je zrušena dodatečná odměna. Nově bude postup pro výpočet národní referenční sazby součástí MGA, a ne

pouze AGA, jak je nyní v H2020, což by mělo vést k větší právní jistotě příjemců. Významná novinka se chystá ve výpočtu národní referenční sazby (v případě, že neexistuje národní legislativa, ani potřebná interní pravidla organizace), kdy se již pravděpodobně nebude vycházet z dat roku (n-1), ale z kalendářního roku pokrytého vykazovaným obdobím.

Další významnější změny se v tento okamžik v oblasti projektového financování nedají odhadovat, navazující výklad pravidel, detaily a příklady budou vloženy v AGA, jejíž text v současné době není k dispozici. Ze současného textu MGA zatím také není jasné, zda bude totožný výklad toho, které situace budou považovány za projektové financování a které za neprojektové. Dále se očekává, že EK bude věnovat více pozornosti nastavení pravidel pro interní směrnice příjemce, aby mohly sloužit jako podklad pro určení národní referenční sazby.

I když se ukazuje, že se EK snaží i o určitá zjednodušení v oblasti projektového financování, nepřišla se zásadními změnami a zjednodušením ani není příliš otevřena novým zjednodušujícím návrhům expertů členských států. Pravděpodobně se v tomto ohledu zásadní změny nedočkáme.

ZÁVĚR

Pravidla rámcových programů EU týkající se osobních nákladů procházejí v posledních letech značnými změnami. EK se v rámci implementační strategie HEU snaží o zjednodušování těchto pravidel, jednotný přístup v rámci všech přímo řízených programů EU i zohlednění různé praxe odměňování ve státech EU13 a EU15 (i v jednotlivých státech). Za nejvýznamnější novinky pro HEU lze považovat zavedení denní sazby, využití fixního čísla 215 jako jediné možnosti pro výpočet ročních produktivních dnů a ústup od povinnosti vycházet z údajů posledního uzavřeného účetního období. V podobném duchu bude probíhat zjednodušování týkající se projektového odměňování, kde navíc dochází k zásadní změně spočívající ve zrušení dodatečné odměny ve výši 8 tis. €, a tak omezení výše způsobilých nákladů do výše osobních nákladů placených za účast v národních projektech. Zda tyto změny povedou opravdu k zjednodušení pravidel a snížení administrativní zátěže příjemců, ukáže budoucnost.

Zjednodušené financování formou pevné částky

Ze Zprávy o výsledcích veřejných konzultací o implementační strategii Horizontu Evropa (HEU, <https://www.h2020.cz/cs/financi-aspekty/informace/novinky/vysledky-konzultace-implementacni-strategie-pripravovaneho>), která byla zveřejněna na konci listopadu 2019, jasně vyplývá zájem široké veřejnosti o návrhy na zjednodušení forem financování příštího rámcového programu HEU. Evropská komise (EK) si je vědoma časové náročnosti a složitosti pravidel u vykazování skutečných nákladů (zejména v kategorii osobních nákladů) a již v průběhu H2020 se snaží hledat elegantnější alternativy. Mezi roky 2018 a 2020 tedy EK spustila pilotní program výzkumných konsorciálních projektů **financovaných formou lump sum, tedy pevně stanovenou částkou**. A přestože se pilotního programu účastnilo pouze 15 % z 1 549 dotázaných, dokument uvádí, že až 88 % všech respondentů projevílo o toto zjednodušené financování zájem.

Základní smysl financování formou pevné částky tkví v jeho potenciálu pro zjednodušení administrativy a pravidel zejména s ohledem na reportování nákladů EK a v souvislosti s finančními ex-post audity, které by měly pro tento typ výzkumných projektů zaniknout (technické a vědeckotechnické kontroly však naopak získávají na důležitosti). Účastníci těchto projektů budou zbaveni povinnosti vést a uchovávat podpůrné dokumenty typu výkaz práce, směrnice pro odepisování dlouhodobého majetku, cestovní příkazy na projektová setkání atd. Stále však budou muset případným kontrolám dokladovat dokumentaci, která prokáže, že daný příjemce splnil svoji práci tak, jak byla naplánována v Příloze 1 grantové dohody.

PRAVIDLA FINANCOVÁNÍ

Pevná částka pro jednotlivé projekty může být stanovena dvojnásobem. První možností je, že přesná suma pro daný projekt je určena přímo v konkrétní výzvě; částka je tedy vymezena ex-ante EK. Druhá možnost je znatelně komplikovanější, protože se pevná částka může lišit projekt od projektu (i v rámci jedné výzvy) a její celková výše se vymeze až při podpisu grantové dohody. Těto shodě předchází značná příprava žadatelů o projekt, protože ti musí s projektovým návrhem odevzdat podrobný odhad všech nákladů, které v projektu očekávají. Předložený rozpočet je posouzen experty při hodnocení projektového návrhu a v případě, že je projekt úspěšný, pevná částka je zafixována do grantové dohody (na základě hodnocení expertů ale může být oproti návrhu i snížena).

U obou možností je nezbytné, aby konsorcium v projektovém návrhu vymežilo, kolik z pevné částky náleží kterému partnerovi podle jednotlivých pracovních balíčků. S tímto principem však souvisí i značné riziko pro partnery takto financovaných projektů. Vzhledem k tomu, že celkový systém financování zůstává zachován, tj. v projektu bude stanovena zálohová platba a až po uplynutí vykazovaných období budou následovat platby průběžné a platba zůstatku, je důležité stanovit, na jakém základě budou vypláceny průběžné platby po dobu trvání projektu. EK bude proplácet náklady na pracovní balíčky, které jsou v době reportování již zcela uzavřeny všemi partnery, kteří se na daném balíčku podíleli. Jinými slovy, jestliže v projektu poběží všechny pracovní balíčky současně a všechny budou končit až se závěrem celého projektu, konsorcium

Oblast	Název výzvy a typ projektu	Otevření výzvy	Uzavření výzvy
LEIT-NMBP	DT-NMBP-23-2020 (RIA), Next generation organ-on-chip	3. června 2019	první kolo: 12. prosince 2019 druhé kolo 14. května 2020
SC1 Health	SC1-BHC-37-2020 (RIA), Towards the new generation of clinical trials – trials methodology research	4. července 2019	7. dubna 2020
SME Innovation Associate Programme	H2020-INNOSUP-02-2019 (CSA)	3. září 2019	15. ledna 2020
FET-Open Innovation Launchpad	FETOPEN-03-2018-2019-2020 CSA	9. října 2019	14. října 2020
SC2 Food	BG-07-2019-2020, sub-topic for 2020 (IA): The Future of Seas and Oceans Flagship Initiative, sub-scope Technologies for Observations	15. října 2019	22. ledna 2020
SC6 Societies	MIGRATION-04-2020 (IA): Inclusive and innovative practices for the integration of the post 2015 migrant in local communities	5. listopadu 2019	12. března 2020
SC4 Transport	MG-4-9-2020 (IA): The European mobility culture of tomorrow: Reinventing the wheel?	3. prosince 2019	první kolo: 13. února 2020 druhé kolo: 3. září 2020
SC3 Energy	LC-SC3-RES-18-2020 (RIA): Advanced drilling and well completion techniques for cost reduction in geothermal energy	3. prosince 2019	21. dubna 2020
Dissemination & exploitation	NSUP-01-2020 (CSA): Fostering transnational cooperation between national support structures (e.g. National Contact Points): ensuring a transition between Horizon 2020 and Horizon Europe	8. ledna 2020	26. března 2020
SC5 Climate	LC-CLA-18-2020 (RIA): Developing the next generation of Earth System Models"	12. února 2020	7. dubna 2020

Tabulka – Seznam pilotních výzev, v nichž jsou projekty financované formou pevné částky v roce 2020

na začátku projektu obdrží zálohovou platbu a poté až platbu zůstatku na konci projektu s uzavřením pracovních balíčků. Aby k této situaci nedocházelo, konsorcia musí práci rozdělit do pracovních balíčků tak, aby bylo možné žádat EK o průběžné platby v době konání projektu.

Z veřejných konzultací také vyplývá, že se řada potenciálních uchazečů obává, že pravidlo uzavřených pracovních balíčků bude nechtěně znevýhodňovat ty z partnerů, kteří svou naplánovanou práci plní kvůli ostatním partnerům a svoji práci neodvedou včas. Toto pravidlo také klade mnohem větší důraz na roli koordinátora konsorcií. Současně je však nutné zdůraznit, že pracovní balíček nemusí úspěšně dosáhnout vytčených cílů a může být uzavřen „pouze“ jako ukončený.

Ze Zprávy o výsledcích konzultací zároveň vyplývá, že 42 % respondentů, kteří se již účastnili pilotních projektů financovaných formou pevné částky, uvádí, že tento princip financování po uzavřených pracovních balíčcích má vliv na to, jakým způsobem konsorcia strukturují celý projekt. Teoreticky lze očekávat lehký nárůst počtu pracovních balíčků tak, aby konsorcium mělo větší šanci obdržet i průběžné platby v době

implementace projektu. Za zmínku také stojí, že jakékoliv přesuny rozpočtu (ať už mezi partnery, nebo mezi pracovními balíčky) budou vyžadovat formální dodatek grantové dohody. Tato informace sice jasně plyne z odlišné logiky tohoto typu financování, jedná se však o výraznou změnu oproti projektům financovaným na základě skutečných nákladů.

Závěrem zdůrazňujeme, že se prozatím jedná pouze o pilotní schéma s malým počtem účastníků; zkušeností na všech frontách je tedy stále velmi málo. Na druhou stranu je však evidentní, že o tento typ financování je mezi řešiteli projektů Horizont značný zájem. Z tohoto důvodu EK rozšířila seznam výzev, které budou v roce 2020 financované formou pevné částky. Výzvy jsou uvedeny **v tabulce** (též viz stránky *h2020.cz* v sekci Novinky finančních a administrativních aspektů). Pokud bude zkušenost příjemců takto financovaných projektů veskrze pozitivní, lze předpokládat, že se pilotní program překlopí i do nadcházejícího programu HEU.

ANETA HLAISOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
HLAISOVA@TC.CZ

Kontroly a audity

Oblast kontrol a auditů zaznamenala pozitivní vývoj už v programu H2020, kdy byla zřízena Společná auditní služba (Common Audit Service – CAS), která postupuje podle jednotné auditní strategie a je zodpovědná za centralizovaný výkon všech auditů. Za účelem zajištění co největší transparentnosti byly na portálu EK zveřejněny postupy, kterými se auditóři CAS řídí – tzv. Indikativní auditní program, což významně přispívá ke zvýšení právní jistoty příjemců. Díky zřízení CAS se již nebude opakovat situace z předchozích rámcových programů, kdy se přístupy a požadavky auditorů z jednotlivých generálních ředitelství EK často lišily.

VÝSLEDKY AUDITŮ PROGRAMU HORIZONT 2020

V říjnu 2019 vydala EK sdělení příjemcům grantů z programu H2020 o častých chybách při finančním vykazování a způsobech, jak těmto chybám předcházet. Sdělení vychází z výsledků všech auditů realizovaných od začátku programu až do října 2019. Zajímavostí je, že k říjnu 2019 bylo realizováno pouhých 18,2% z celkového počtu auditů, které byly pro H2020 naplánovány. Zatímco H2020 už pomalu spěje ke konci, hlavní vlna auditů příjemce teprve čeká. Z výsledků realizovaných auditů vyplývá, **že největšího počtu chyb (70,5 % z celkového počtu chyb), které vedly k auditním nálezům, se příjemci dopustili v oblasti osobních nákladů.** Nejčastějšími chybami v této oblasti bylo zejména nesprávné stanovení hodin odpracovaných na projektu i celkových produktivních hodin, využívání jiných než skutečných osobních nákladů (např. odhadů) a nedostatečná nebo chybně dokumentace odpracované doby. Přes veškeré úsilí zjednodušit pravidla financování H2020 výsledky auditů jasně ukazují, že oblast osobních nákladů zůstává v tomto směru zatím nepřekonanou výzvou.

IMPLEMENTAČNÍ STRATEGIE PRO HORIZONT EVROPA

Výsledky auditů byly důležitým podkladem, ze kterého EK vycházela při vytváření implementační strategie pro program Horizont Evropa. **Velká chybovost v oblasti osobních nákladů je zohledněna**

v připravované Modelové grantové dohodě (MGA). Důležitou roli při tvorbě strategie sehrály také náměty příjemců předložené v rámci veřejné konzultace, bruselské konference Research and Innovation Days a interaktivních workshopů konaných v jednotlivých členských státech EU. Z těchto námětů vyplynulo, že v oblasti auditů a kontrol by příjemci ocenili zejména větší respektování jejich běžné účetní praxe, transparentnější auditní proces a silnější propojení mezi auditu prvního a druhého stupně. S přihlédnutím k těmto námětům **připravuje EK několik novinek také v oblasti kontrol.**

KONTROLY EX-ANTE

Kontroly ex-ante provádí EK zejména prostřednictvím finančních výkazů, které příjemci vyplňují během průběžného reportování a které reflektují jejich vynaložené náklady v daném vykazovaném období. Finanční reportování je založeno na důvěře vůči příjemci, tzn. za předpokladu, že jsou vykázané náklady v souladu s naplánovaným rozpočtem, EK finanční výkazy akceptuje, aniž by od příjemce vyžadovala podrobnou projektovou či účetní dokumentaci. Díky elementu důvěry a díky fungující online platformě pro management projektů je finanční reportování administrativně nenáročnou záležitostí. Přesto EK svou implementační strategií pečlivě analyzuje strukturu stávajícího finančního výkazu (vč. popisu vynaložených nákladů) a hledá případné oblasti pro další zlepšení/zjednodušení.

Důležitou součástí kontrol ex-ante je také Osvědčení o finančních výkazech (Certificate on Financial Statements – CFS), které se označuje také jako audit prvního stupně. Toto osvědčení, které vydává nezávislý auditor, potvrzuje, že náklady, které příjemce vykázal ve svých finančních výkazech, korespondují s jeho účetnictvím i s finančními pravidly programu. V H2020 CFS povinně předkládají příjemci, jejichž příspěvek EU ve formě skutečných nákladů činí 325 tis. € nebo více. CFS bude využíván i v programu Horizont Evropa. Podobně jako u finančního výkazu EK na základě zpětné vazby příjemců navrhne drobná vylepšení, které se týkají obsahu a míry detailu. Šablona CFS bude stejná pro všechny programy přímo řízené EU.

Příjemci využívající průměrné osobní náklady mají v H2020 možnost nechat si správnost své metodiky a její soulad s pravidly programu předem ověřit prostřednictvím Osvědčení o metodologii jednotkových nákladů (Certificate on the Methodology for Unit Cost, CoMUC), které vydává nezávislý auditor dle postupů uvedených v MGA. Stejně tak platí, že velké výzkumné infrastruktury (dle definice MGA) si mohou od EK předem nechat schválit metodiku, na jejímž základě si mohou nárokovat část svých nákladů režijního charakteru – tzv. operační a kapitalizované náklady. Zatímco Osvědčení o metodologii jednotkových nákladů zůstane v programu Horizont Evropa zachováno, s ex-ante schvalováním metodik velkých výzkumných infrastruktur MGA nepočítá.

KONTROLY EX-POST

Kontroly ex-post neboli audity druhého stupně provádějí namátkově auditoři CAS nebo spolupracující externí auditorské firmy vybrané EK (v H2020 KPMG, PwC a BDO). Během těchto kontrol musí příjemci doložit, že náklady, které vykázali ve finančních výkazech, splňují kritéria způsobilosti zakotvené v grantové dohodě. Při identifikaci chyb systematické povahy mohou být zjištění auditů rozšířena také na neauditované grantové dohody či období. V závislosti na typu pochybení může EK kromě korekcí finančních výkazů požadovat po příjemci také uhrazení finančních a administrativních pokut.

Kontroly ex-post v programu HEU budou do značné míry vycházet z dobré praxe, která byla nastavena v H2020. Za účelem časové i finanční úspory bude kladen důraz kladen na vzájemné spoléhání (cross-reliance) auditů. Hlavní výzvou v této oblasti bude nastavení fungující spolupráce mezi auditory a vypořádání se se skutečností, že pravidla jednotlivých programů EU mají svá specifika. V souladu s cílem dalšího snižování administrativní zátěže a většího spoléhání na běžnou účetní praxi příjemců plánuje EK představit audit systémů a procesů (System and Processes Audit).

SYSTEM AND PROCESSES AUDIT – SPA

SPA přináší do oblasti kontrol a auditů zcela novou filozofii. Jeho cílem totiž není klasická kontrola finančních výkazů a způsobilých nákladů, ale **celkové zhodnocení fungování kontrolního prostředí organizace příjemce a identifikace případných rizik**. EK zde vychází z předpokladu, že organizaci je možno pokládat za důvěryhodnou, pokud má dobře nastavené kontrolní, řídicí a rozhodovací mechanismy.

SPA se bude týkat příjemců, kteří disponují formalizovanou dokumentací týkající se kalkulace jejich nákladů a zároveň mají relevantní zkušenosti s účastí v rámcových programech. V případě, že budou takoví příjemci vybráni pro běžný audit, bude jim nabídnuto, aby na dobrovolné bázi tento audit zkombinovali se SPA. Při SPA potom budou testovány vybrané auditní transakce na vzorku finančních výkazů příjemce. Výsledkem kombinovaného přezkoumání bude zhodnocení rizikovitosti příjemce. **Příjemci s nízkou mírou rizikovitosti budou moci využívat výhod**, jako jsou menší počet (či menší intenzita) kontrol ex-post či vyšší finanční limit pro předkládání CFS (oproti standardním 325 tis. €).

Koncept SPA se vzhledem ke své novosti a odlišnosti od současných auditů může jevit jako těžko uchopitelný a už na první pohled naráží na omezení vyplývající z potenciální nejednotnosti systémů a procesů uvnitř stejné organizace (např. jednotlivých fakult v rámci univerzity). EK proto plánuje v průběhu tohoto roku využít pilotního testování k ověření udržitelnosti tohoto konceptu a k zajištění jeho optimální podoby.

DALŠÍ INFORMACE:

Report on the results of the online consultation and the European Research & Innovation Days (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation_days_contact/documents/ec_rtd_he_codesign-implementation_112019.pdf)

Communication from the Commission to Horizon 2020 beneficiaries on how to avoid errors when claiming costs in H2020 grants, Ref. Ares(2019)6340585 – 14/10/2019 (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/190305_avoiding-errors-when-claiming-costs_en.pdf)

Orientations towards the Implementation Strategy of the research and innovation framework programme Horizon Europe web open consultation (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/comm/he-implementation-strategy-survey_en.pdf)

Horizon Europe General Model Grant Agreement ([HE MGA – Multi & Mono]), Version 1.0, draft (*návrh není veřejně dostupný*)

MILENA LOJKOVÁ.

TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
LOJKOVA@TC.CZ

Kulatý stůl k osobním nákladům v projektech účelové podpory VVI

DNE 20. ZÁŘÍ 2019 ZORGANIZOVALO TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR A PLATFORMA PROJEKTOVÝCH A EKONOMICKÝCH SPECIALISTŮ (PES) VE SPOLUPRÁCI S MÍSTOPŘEDSEDOU RADY VLÁDY PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE (RVVI) PAVLEM BARANEM KULATÝ STŮL NA TÉMA OSOBNÍ NÁKLADY V PROJEKTECH ÚČELOVÉ PODPORY VVI. TATO AKCE BYLA URČENA PRO ČLENY PRACOVNÍ SKUPINY RVVI PRO „DEBYROKRATIZACI“ A PRO PŘÍZVANÉ EXPERTY Z ŘAD POSKYTOVATELŮ ÚČELOVÉ PODPORY VVI. CÍLEM BYLO VYTVOŘENÍ SPOLEČNÉ DISKUSNÍ PLATFORMY A FORMULACE DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍCH SE MOŽNOSTI ŘEŠENÍ ROZDÍLNÝCH POŽADAVKŮ NA URČENÍ VÝŠE ZPŮSOBILÝCH OSOBNÍCH NÁKLADŮ V PRAVIDLECH TĚCHTO POSKYTOVATELŮ.

Osobní náklady jsou významnou součástí způsobilých nákladů projektů účelové podpory VVI financovaných jak z národních, tak i evropských zdrojů. Rámcový program EU H2020 i nově připravovaný Horizont Evropa (HEU) ve svých finančních pravidlech ve velké míře zohledňují

pravidla národních poskytovatelů. Jak je podrobněji popsáno v tomto vydání ECHA (viz článek Osobní náklady), EU předpokládá, že by osobní náklady v případě projektového financování měly být způsobilé do výše osobních nákladů placených za účast v národních projektech.

Toto je však pro české příjemce problém. Neexistuje zde národní legislativa ani jiná pravidla, která by jednotně na národní úrovni určovala výši finanční odměny vyplácené při účasti v národních projektech, jako tomu je například v Rumunsku. Ani samotní příjemci v ČR většinou nevytváří vlastní interní pravidla, která by explicitně určovala úroveň odměňování svých zaměstnanců za účast v projektech financovaných z národních grantů. Důvodem je právě vícezdrojové financování českých příjemců, velký počet poskytovatelů v ČR a značně odlišná a omezující pravidla těchto národních poskytovatelů. Ta znemožňují vytvoření jednotné směrnice využitelné organizací napříč poskytovateli. Snahu o tvorbu takových směrnic můžeme vidět například v Polsku, Maďarsku či na Slovensku, kde však odhadem v oblasti VVI působí menší počet poskytovatelů a existují menší odlišnosti pravidel jednotlivých programů VVI.

Čeští příjemci jsou tak nuceni v projektech H2020 (a do budoucna v HEU) využívat pro zjištění „obvyklé praxe v národních projektech“ vzorců definovaných EK, což je značně administrativně náročné, a ne vždy plně vyhovující řadě českých specifik. Sjednocení pravidel národních poskytovatelů by proto bylo velice žádoucí.

Právě otázka odlišnosti pravidel jednotlivých poskytovatelů (i programů jednoho poskytovatele) a možnosti sjednocení byly hlavními tématy kulatého stolu. Zástupci PES prezentovali odlišnosti v pravidlech poskytovatelů z pohledu příjemců podpory týkající se např. způsobu stanovení uznatelné výše mzdy (limitů), možnosti výplaty odměn či stanovení výše úvazku a připravili SWOT analýzu několika modelů k diskusi. Zástupci poskytovatelů zase vysvětlili své postoje a zdůvodnili existující pravidla a poukázali na problémy, na které pro změnu naráží oni.

Je potěšující, že se setkání zúčastnili zástupci téměř všech národních poskytovatelů účelové podpory VVI. Probíhala bohatá diskuse, jejíž výsledky byly formulovány jako společné výstupy jednání.

Nejednotnost přístupu poskytovatelů ke stanovení výše způsobilých osobních nákladů v projektech účelové podpory

- způsobuje **zvýšenou administrativní i finanční zátěž** výzkumných organizací/příjemců podpory,
- **znemožňuje vytvoření interních pravidel příjemce**, která by jednotně definovala úroveň odměňování v projektech financovaných z národních grantů, a byla tak jednoduše využitelná i v projektech H2020 /Horizont Evropa,
- **vede k odchodu nadějných domácích i zahraničních výzkumných pracovníků z České republiky**, kteří se jen těžce v systému orientují.

Z diskuse vyplývá, že jak pro poskytovatele, tak pro příjemce by bylo dobré, **aby všichni poskytovatelé shodně nastavovali pravidla** způsobilosti osobních nákladů v projektech účelové podpory. Ruku v ruce s tím by měl jít také shodný způsob kontroly (např. akceptace směrnic, kontrola dodržení pravidel 3E a zákoníku práce – za stejnou práci stejná odměna).

Konsenzuálním řešením se jeví **určení výše způsobilých osobních nákladů dle interních pravidel příjemce**. Tato varianta znamená, že příjemci mají příslušné interní předpisy.

Výstupy této diskuse **by měly být promítnuty do konkrétních kroků RVVI** a vlády (např. podzákonná opatření).

Tvorba pravidel poskytovatelů by měla obecně probíhat **za vzájemné spolupráce poskytovatelů, příjemců i RVVI**. Zlepšení pravidel by jistě pomohla i průběžná konzultace se zástupci z řad kontrolních orgánů, která je z hlediska vybraných poskytovatelů nutnou podmínkou.

Další témata vedoucí ke sjednocení pravidel by měla být diskutována na následujících setkáních.

Realizace a výsledky kulatého stolu ukazují, že pravidla rámcových programů – přestože tyto programy tvoří v současné době pro české příjemce pouze necelá 3 % celkových příjmů ČR z EU – vyvolávají potřebu diskuse na národní úrovni a tlak na tvorbu jednotných pravidel pro vykazování nákladů bez ohledu na zdroje financování výzkumu. Dodejme, že těmto pravidlům bychom se měli věnovat z toho důvodu, že komunitární programy budou nabírat na významu v souvislosti s plánovaným útlumem finančních zdrojů ze strukturálních fondů na VVI, jak je detailněji popsáno v tomto vydání ECHA (viz článek Horizont Evropa jako přímo řízený program Evropské unie).

Přestože se kulatý stůl zaměřil pouze na problematiku osobních nákladů, existuje řada dalších oblastí, kde by sjednocení pravidel všech poskytovatelů vedlo k významnému snížení administrativní zátěže výzkumných pracovníků a manažerů výzkumu. Výzkumní pracovníci by se mohli věnovat především samotnému výzkumu a pracovníci projektových a administrativních oddělení by nemuseli studovat celou škálu pravidel a odlišností jednotlivých programů. To by mimo jiné vedlo i k menší chybovosti a projevilo by se i ve větší atraktivnosti této profese.

LENKA CHVOJKOVÁ,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR,
CHVOJKOVA@TC.CZ

Projektoví a ekonomičtí specialisté vytvořili „Skupinu PES“

Skupina PES je nezávislou platformou zkušených projektových a ekonomických specialistů (odtud zkratka PES). Tvoří ji hlavně projektoví manažeři či administrátoři z veřejných vysokých škol, v současné době je zapojeno 11 vysokých škol, 16 ústavů Akademie věd a další příjemci grantových prostředků pro vědu, výzkum a vzdělávání (VVV). Členové platformy disponují jak přehledem pravidel jednotlivých poskytovatelů, tak bohatými zkušenostmi s řízením projektů a znalostí interních systémů příjemců. Tuto expertizu nabízí s cílem podpořit úpravu grantových pravidel napříč spektrem poskytovatelů financí pro VVV tak, aby byla

pravidla vzájemně kompatibilní a pro příjemce a jednotlivé řešitele snadno aplikovatelná, zároveň aby respektovala specifické potřeby poskytovatelů.

Skupina v duchu zjednodušování pravidel a nastolení dialogu mezi poskytovatelem a příjemcem vydala výzvu, kterou podpisem podpořily mnohé vysoké školy, ústavy AV ČR či Česká konference rektorů. **Ke skupině je možno se kdykoli připojit, a to prostřednictvím formuláře na www.pes-vvv.cz.**

Skupina PES vznikla na základě setkávání projektových manažerů v pracovní skupině zaměřené na evropský rámcový program H2020, která je pravidelně organizována národními kontaktními pracovníky pro finanční otázky v Technologickém centru AV ČR. Právě zde bylo prezentováno, že mzdové sazby v projektech národních poskytovatelů mají sloužit také pro nárokování mezd v evropských projektech, což vyvolalo mnoho otázek. Hlavním důvodem obav je skutečnost, že národní poskytovatelé v současnosti nemají jednotný přístup k určování výše mezd ve vědeckých projektech. Rýsují se dvě roviny aktivit skupiny PES:

1. SPOLUPRÁCE S POSKYTOVATELI

Platforma má zájem spolupracovat s poskytovateli při přípravě zadávací dokumentace grantových výzev prostřednictvím konzultací k pravidlům výzev, struktuře rozpočtů a dokládání čerpání způsobilých výdajů. Její vizí je spolupodílet se na vytvoření systému financování VVV podle pravidel, která budou jednoznačná, jednoduchá a ve vzájemném souladu jak na národní, tak na evropské úrovni. Platforma chce prosazovat například jednotná pravidla pro podávání grantových přihlášek (snížení počtu příloh a sjednocení požadavků na přílohy, shodný způsob podávání projektů, zadávací dokumentace jednoduchá, přehledná, s jediným možným výkladem pravidel, bez mzdových limitů atd.). Pro skupinu vzniklou při RVVI, která se má zaměřit na debyrokratizaci, by platforma byla konzultačním partnerem. Právě RVVI schvaluje zadávací dokumentace národních poskytovatelů, takže pokud jsou tyto dokumenty rozsáhlé, nesrozumitelné či navzájem si u jednotlivých poskytovatelů odporující, může je vrátit k přepracování. Pravidla je třeba systematicky zjednodušovat, ne je účelově vrstvit ve snaze „pro příště předejít“ případům zneužití prostředků.

2. SDÍLENÍ ZKUŠENOSTÍ MEZI ČLENY SKUPINY

Ukazuje se, že sdílení zkušeností je v oboru projektové administrativy téměř k nezaplacení. Teorie je důležitá, ale často až sdílení praktických zkušeností opravdu pomůže a přispívá k řešení problémů a sjednocení přístupu příjemců k nim. Pocit profesní sounáležitosti v době, kdy je

kvalitních projektových administrátorů nedostatek, je také významný. Jistě je jedním z důvodů nedostatku zaměstnanců obecně vysoká zaměstnanost v ČR, dále ale hodně přispívá i frustrace z tohoto typu práce (změny pravidel v průběhu řešení projektů, nesystematický přístup poskytovatelů, několikakolové připomínky k monitorovacím zprávám atd.).

Doposud neaktivnější „podskupina“ PES je zaměřená na projekty mobility podpořené v rámci programu MŠMT – OP VVV. Vzájemná pomoc spočívá hlavně ve sdílení zkušeností, např. s personálními záležitostmi souvisejícími se zaměstnáváním cizinců a pobytem jejich rodin v ČR, ale rovněž s řešením a vykazováním projektů. Díky sdílení vyplynul seznam podnětů, které následně řada účastníků zaslala prostřednictvím svých institucí jako připomínky pro plánovací komisi programu. Některé podněty pak byly zohledněny v zadávacích dokumentacích v následujících kolech výzev.

PLÁNY DO BUDOUČNA

Očekáváme, že do budoucna dojde ke zjednodušení a zpřehlednění všech zadávacích dokumentací a způsobu vykazování projektů. Vznikne-li nějaká nejasnost, nabízí skupina PES konzultace možných řešení. Pokud budou zjištěny nesrovnalosti, členové skupiny na ně upozorní. Skupina se bude dále setkávat, sdílet zkušenosti a společně se odborně vzdělávat a seznamovat se s pravidly nových grantových programů. Uvítá na těchto setkáních také zástupce poskytovatelů, stejně jako zve na své semináře o programech EK Technologické centrum AV ČR.

Čas ukáže, zda by bylo vhodné skupinu institucionalizovat; inspirací by mohly být organizace podobného typu v zahraničí, případně by mohla být včleněna jako expertní skupina do již existující či plánované organizace.

HANA STĚPÁNKOVÁ,

VYSOKÁ ŠKOLA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ,
HANA.STEPANKOVA@VSCHT.CZ

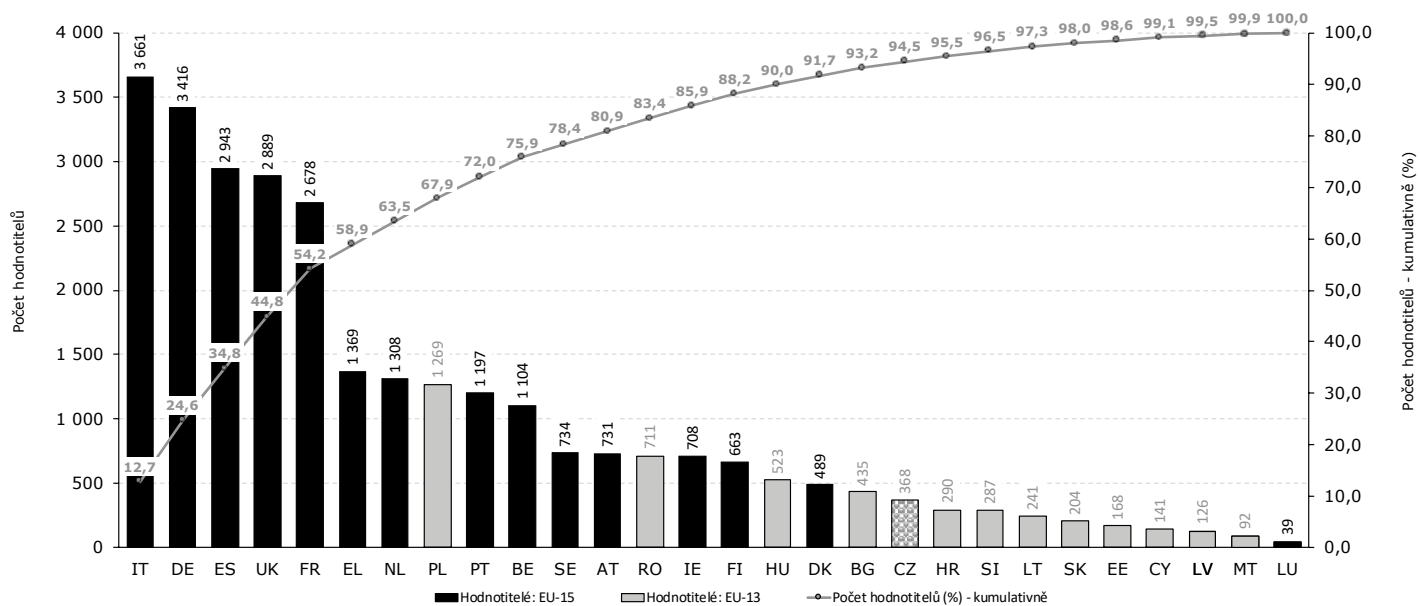
Účast hodnotitelů návrhů projektů v programu Horizont 2020

The article deals with statistical characteristics of involvement and participation of evaluators from the EU member states in the H2020 programme. Special focus is given to the differences between EU15 and EU13 countries. The simple statistics do not support the expectation that the number of country evaluators might positively influence the country participation success rate.

Odpovědné využívání veřejných prostředků programu Horizont 2020 vyžaduje, aby byly financovány jen skutečně excelentní projekty. Návrhy projektů, které vykazaly formální správnost (způsobilost) dle pravidel programu H2020, procházejí evaluačním procesem, tj. procesem odborného posuzování jejich kvalit (*Evaluation of project proposals*). Toto hodnocení (*peer review evaluation*) je prováděno nezávislými odborníky – hodnotiteli. Proces hodnocení a výběr hodnotitelů projektových návrhů mají striktně stanovená pravidla, která jsou obsahem příslušných dokumentů EK. (Jejich rozbor a popis je nad rámec tohoto příspěvku.)

Téma hodnocení projektových návrhů rezonuje v mezinárodní výzkumné komunitě poměrně silně ať už v souvislosti se sledováním a hodnocením samotného rámcového programu H2020 a rozvojem mezinárodní výzkumné politiky, nebo přímo s posuzováním úspěšnosti při uplatňování žádostí o granty z tohoto programu. EK zastává

dlouhodobě názor, že hodnotitelé návrhů projektů mohou předávat své zkušenosti předkladatelům návrhů projektů, a tím přispívat ke zvýšení kvality těchto návrhů, což by se mělo projevit v jejich vyšší úspěšnosti. Zájmu o problematiku hodnocení projektových návrhů odpovídá i počet a frekvence informačních akcí ze strany EK i jednotlivých států, jejichž cílem je podporovat a motivovat kandidáty na post nezávislých hodnotitelů projektových návrhů, které jsou do programu H2020 předkládány v širokém spektru výzev a oborů. Ruku v ruce s těmito akcemi se vynořují otázky související s dostatečnou či nedostatečnou mírou zapojení hodnotitelů na úrovni jednotlivých zemí EU. Tyto otázky jsou vznášeny zejména v souvislosti se státy EU-13, jejichž účast a úspěšnost je v RP dlouhodobě považována za nedostatečnou. Za jednu z překážek jejich většího úspěchu v náročných projektech mezinárodního výzkumu je pokládáno nedostatečné využití zkušeností z hodnocení projektových návrhů. V EK převládá pocit nedostatku hodnotitelů

Graf 1 – Počet hodnotitelů ze zemí EU-28, kteří se účastní hodnocení návrhů projektů v programu H2020. Spojnicový graf ukazuje nárůst podílů počtu hodnotitelů z jednotlivých zemí EU-28.

ze států střední a východní Evropy a z tohoto důvodu je velmi často deklarována preference výběru hodnotitelů z těchto zemí. Od většího zapojení odborníků z EU-13 do procesu hodnocení návrhů projektů se všeobecně očekává, že přinese na úrovni jednotlivých států EU-13 větší povědomí o projektech RP a skrze získané zkušenosti pozitivně ovlivní přípravu v budoucnu předkládaných projektových návrhů.

Je zajímavé, že s ohledem na výše uvedené se i základním statistikám a přehledům o zapojení hodnotitelů do RP, příp. do programu H2020 věnuje poměrně malá pozornost. Analýzy efektivního využívání znalostí a zkušeností výzkumníků, kteří hodnotili projektové návrhy, tj. prostředku, který má dle tvrzení značné části administrátorů programu H2020 daným státům pomoci v lepším zapojení do výzkumných projektů v prostředí RP, zcela chybí. Tento příspěvek nemá ambice vzhledem k svému rozsahu a možnostem věnovat se těmto aspektům detailním a uceleným způsobem; jeho cílem je přinést alespoň základní a aktuální data o účasti hodnotitelů na úrovni jednotlivých států EU-28 v dosavadním průběhu programu H2020, posoudit míru jejich zapojení do procesu hodnocení projektových návrhů a ve velmi hrubých rysech naznačit, jak se promítá intenzita účasti hodnotitelů z jednotlivých zemí EU do úspěšnosti projektových návrhů předkládaných koordinátory z těchto zemí.

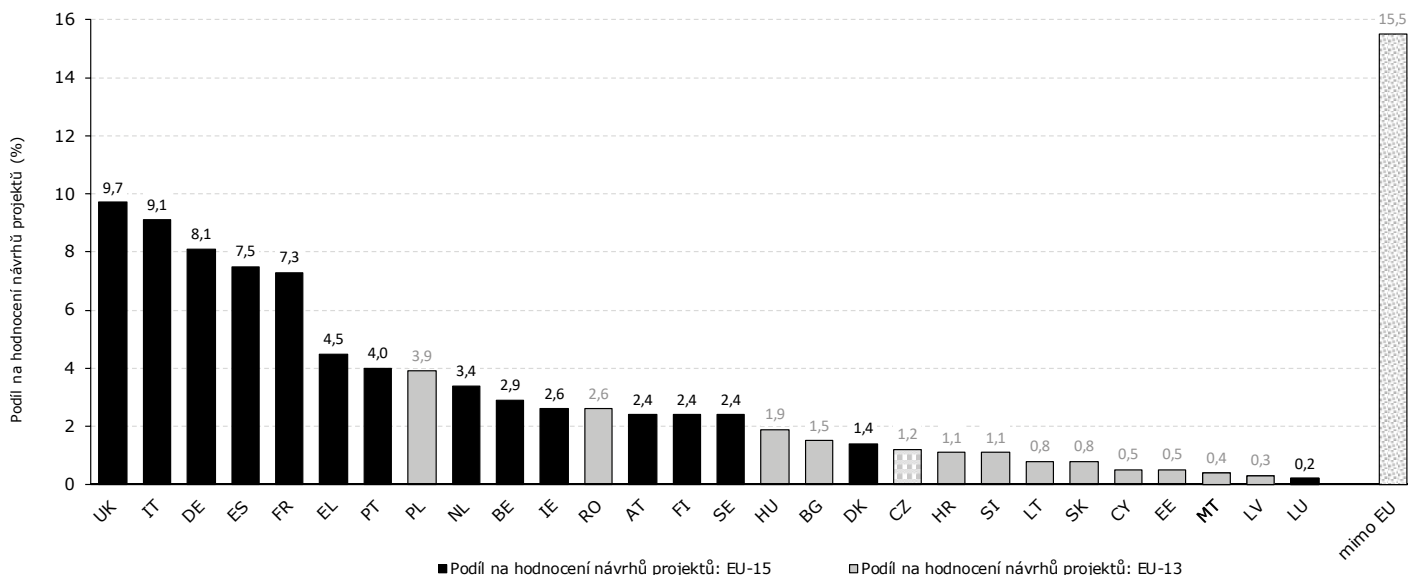
ZÁKLADNÍ ANALÝZA ÚČASTI HODNOTITELŮ PROJEKTOVÝCH NÁVRHŮ V PROGRAMU HORIZONT 2020

Jako zdroje dat pro základní analýzu účasti hodnotitelů projektových návrhů v programu H2020 byla použita data, která poskytovala interaktivní vizualizace *Horizon 2020 Dashboard*, aplikace *H2020 country profile* ke dni 28. 1. 2020. Dalším datovým zdrojem byla neveřejná databáze EK e-CORDA Proposals, která obsahuje údaje o projektových návrzích a jejich žadatelích ke dni 2. 1. 2020. S ohledem na náročný proces validace dat a času potřebného k vyhodnocení výzev lze říci, že data pokrývají zhruba pět a půl roku trvání programu H2020. Dle dostupných datových zdrojů zasáhlo v uvedeném časovém období do procesu hodnocení 234 tis. projektových návrhů programu H2020 více než 33 tis. hodnotitelů ze 111 zemí. Z tohoto počtu bylo 72% hodnotitelů ze států EU-15, 15% ze států EU-13 a 13% hodnotitelů pocházelo ze zemí mimo EU.

Graf 1 uvádí počty hodnotitelů ze zemí EU-28, kteří se účastnili procesu hodnocení projektových návrhů v programu H2020. Vzhledem k tomu, že se jedná o porovnání absolutního počtu hodnotitelů z jednotlivých zemí EU-28, který do značné míry koreluje s velikostí jednotlivých zemí, je výsledkem uvedeným v grafu obvyklé a v souvislosti se základními statistikami účasti v RP očekávané pořadí zemí EU-28. Na předních pozicích tak zákonitě figurují velké země, jako jsou IT, DE, ES, UK a FR. Z těchto zemí pochází více než polovina hodnotitelů projektových návrhů v rámci EU-28 (přesněji 54,2 %). Celkový počet hodnotitelů ze zemí EU-15 pak tvoří 83% celkového počtu hodnotitelů ze zemí EU-28. Hodnotitelé ze států EU-13 představují asi 17% hodnotitelů ze zemí EU-28. Z nových členských států se na předních pozicích dle počtu hodnotitelů nachází PL a mezi 14 států EU-15 se vklínily ještě RO a HU. ČR zaujímá v počtech hodnotitelů mezi zeměmi EU-13 páté místo.

V dosavadním průběhu programu Horizont 2020 bylo dle kalkulace z údajů vizualizace *Horizon 2020 Dashboard* provedeno více než 1 320 000 hodnocení návrhů projektů, což znamená, že každý projektový návrh byl hodnocen v průměru pěti až šesti různými hodnotiteli. Téměř 68% všech hodnocení projektových návrhů bylo ve sledovaném období provedeno hodnotiteli ze států EU-15. Hodnotitelé ze států EU-13 se podíleli na téměř 17% všech provedených hodnocení. Podíl na hodnocení projektových návrhů prováděných nezávislými odborníky pro každou zemi EU-28 je uveden v **grafu 2**. Z grafu je patrné, že za téměř 42% hodnocení projektových návrhů stojí hodnotitelé z velkých zemí EU-28 – UK, IT, DE a FR. Z nových členských států se výrazně prosazují hodnotitelé návrhů projektů z PL a RO. U těchto dvou zemí je podíl na hodnocení projektových návrhů porovnatelný, nebo dokonce vyšší než u technologicky vyspělých zemí, jako jsou NL, BE, AT, FI a SE. Podíl hodnotitelů návrhů projektů z ČR je porovnatelný s DK, HR a SI.

Pokud vztáhneme absolutní počty hodnotitelů v jednotlivých zemích k jejich výzkumné kapacitě vyjádřené počtem FTE výzkumných pracovníků (předpokládáme, že výzkumní pracovníci tvoří personální základnu potenciálních hodnotitelů projektových návrhů v programu H2020), je výsledný obraz zapojení hodnotitelů do procesu hodnocení projektových návrhů poněkud jiný. Pomineme-li výsledek u dvou velmi malých evropských států se specifickým národním systémem VaV, kterými jsou CY a MT, je zřejmé, že se do popředí ve snaze hodnotit projektové návrhy

Graf 2 – Podíl hodnocení návrhů projektů prováděných hodnotiteli v zemích EU-28

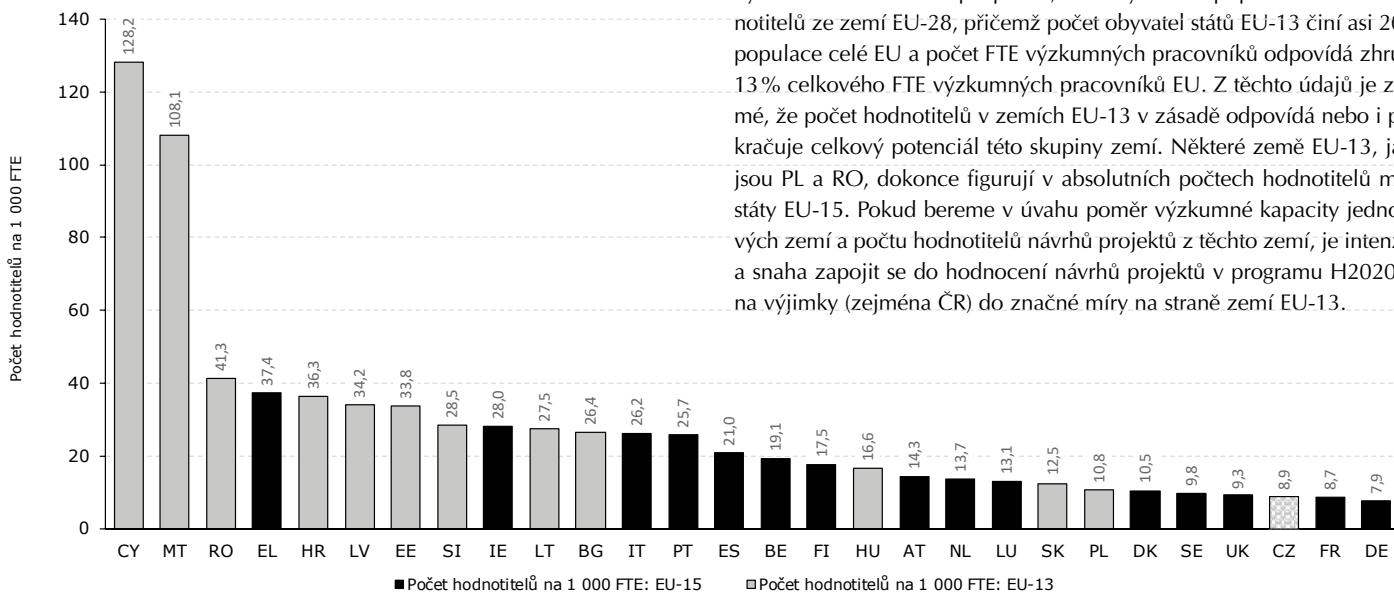
programu H2020 dostávají převážně státy EU-13. Výjimku tvoří SK, PL a zejména ČR, kde jsou ambice účastnit se RP na straně hodnotitelů poměrně velmi malé. Naopak u velkých i menších technologicky vyspělých států EU-15 je tato aktivita vzhledem k jejich výzkumnému potenciálu mnohem menší. Doplňme, že v případě států EU-15 připadá na 1 tis. FTE asi 13 hodnotitelů, u států EU-13 je to 17 hodnotitelů na 1 tis. FTE.

Graf 4 prezentuje úspěšnost návrhů projektů předkládaných koordinátory a počet hodnotitelů návrhů projektů přepočteným na 1. tis. FTE pro jednotlivé země EU-28. Je vidět, že koordinátoři ze států EU-15 předkládají návrhy projektů s výrazně větší úspěšností než koordinátoři ze států EU-13. Zároveň je patrné, že aktivita hodnotitelů projektových návrhů z většiny států EU-15 je nižší než aktivita většiny hodnotitelů ze států EU-13. Z rozložení jednotlivých států EU-28 v grafu se nezdá, že by intenzita zapojení expertů z jednotlivých zemí do procesu hodnocení návrhů projektů přinášela nějakou zásadní výhodu v přípravě kvalitnějších žádostí, příp. návrhů projektů ve výzvách programu H2020. Z grafu je rovněž patrné, že vyšší úspěšnost předkládaných projektových návrhů mají zpravidla

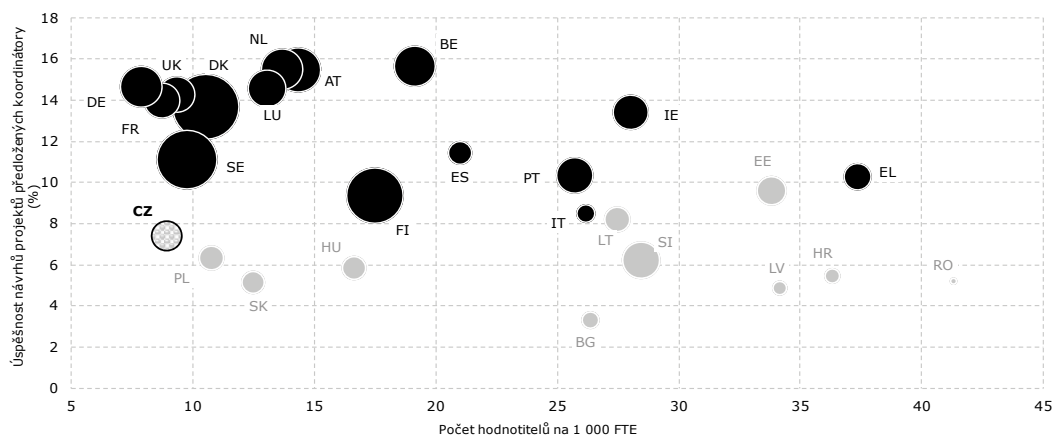
země s vyšším výzkumným potenciálem, v tomto případě daným vyšším poměrem mezi počtem FTE výzkumných pracovníků a počtem obyvatel (v grafu naznačeno velikostí, příp. průměrem bubliny). To naznačuje, že o kvalitě předkládaných projektových návrhů zcela jistě rozhodují jiné faktory (např. výzkumný potenciál jednotlivých zemí a jejich inovační výkonnosti a mnoho dalších), nikoliv zkušenosti relativně omezeného a nízkého počtu hodnotitelů projektových návrhů, kde navíc nejsou zcela analyzovány mechanismy přenosu získaných zkušeností a informací hodnotitelů na žadatele, tj. předkladatele projektových návrhů.

ZÁVĚR

Tato stručná analýza účasti hodnotitelů projektových návrhů programu H2020 naznačila, že lze pochybovat o velmi často proklamovaném tvrzení, že se hodnotitelé z EU-13 zapojují do hodnocení procesu projektových návrhů v malém rozsahu a s nízkými ambicemi. Jakkoliv se může zdát podíl států EU-13 v absolutních počtech hodnotitelů v porovnání se státy EU-15 nízký, je třeba tyto poměry dávat do souvislosti se samotnou velikostí států EU-13 a EU-15 a jejich výzkumným potenciálem. Jak již bylo uvedeno v úvodu příspěvku, na státy EU-13 připadá asi 17% hodnotitelů ze zemí EU-28, přičemž počet obyvatel států EU-13 činí asi 20% populace celé EU a počet FTE výzkumných pracovníků odpovídá zhruba 13% celkového FTE výzkumných pracovníků EU. Z těchto údajů je zřejmé, že počet hodnotitelů v zemích EU-13 v zásadě odpovídá nebo i překračuje celkový potenciál této skupiny zemí. Některé země EU-13, jako jsou PL a RO, dokonce figurují v absolutních počtech hodnotitelů mezi státy EU-15. Pokud bereme v úvahu poměr výzkumné kapacity jednotlivých zemí a počtu hodnotitelů návrhů projektů z těchto zemí, je intenzita a snaha zapojit se do hodnocení návrhů projektů v programu H2020 až na výjimky (zejména ČR) do značné míry na straně zemí EU-13.

Graf 3 – Počet hodnotitelů ze zemí EU-28, kteří se účastní hodnocení návrhů projektů v programu H2020, přepočtený na 1 tis. FTE

Graf 4 – Vztah mezi úspěšností návrhů projektů předkládaných koordinátory a počtem hodnotitelů návrhů projektů přepočteným na 1 tis. FTE pro jednotlivé země EU-28. Průměr bubliny u jednotlivých zemí symbolizuje poměr mezi počtem FTE výzkumných pracovníků a počtem obyvatel v dané zemi. V grafu nejsou zahrnuty MT a CY pro svůj specifický národní systém VaV.

Výsledná míra účasti a úspěšnosti v RP je nepochybně výslednicí mnoha různých faktorů. Dle velmi hrubého a základního porovnání úspěšnosti předkládaných projektových návrhů koordinátory ze zemí EU-28 a intenzity účasti hodnotitelů z těchto zemí v procesu hodnocení projektových návrhů nevyplývá dosud nějaký zjevný pozitivní vliv využívání zkušeností a znalostí hodnotitelů získaných při posuzování kvality projektových návrhů na kvalitu předkládaných projektových návrhů ze strany jejich koordinátorů. Přestože v roli hodnotitelů návrhů projektů v programu H2020 působí relativně hodně odborníků z EU-13 a existuje tlak, aby

hledat důvody a příčiny nízké úspěšnosti projektových návrhů předkládaných koordinátory jinde. Např. ve všeobecně nízkých ambicích žadatelů ze států EU-13 koordinovat projekty RP. K tomu dodejme, že podíl projektových návrhů předložených koordinátory z EU-13 činí asi 9 % a podíl projektových návrhů předložených koordinátory z EU-15 asi 81 %.

DANIEL FRANK,
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR.,
FRANK@TC.CZ

Přehled nástrojů Evropské inovační rady v roce 2020

První pilotní akce evropské inovační rady EIC – European Innovation Council (<https://ec.europa.eu/research/eic/index.cfm>), byly otestovány v letech 2018 a 2019. V Pracovním programu Enhanced EIC pilot na rok 2020 (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-eic_en.pdf) došlo k řadě změn. Aktuální přehled nástrojů a jejich klíčových parametrů je zpracován v příložené tabulce.

V oblasti počátečního výzkumu radikálně nových myšlenek byl implementován nástroj **EIC Pathfinder pilot**, který integruje dřívější nástroje FET-Open a FET-Proactive. Text pracovního programu a detaily výzev jsou publikovány jako součást výše uvedeného programu Enhanced EIC Pilot a zároveň taktéž jako součást pracovního programu FET (https://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-fet_en.pdf). V části **FET Open – Novel ideas for radically new technologies** zbývá v roce 2020 v tématu FET-Open Challenging Current Thinking (RIA) už jen poslední průběžná uzávěrka s datem 13. 5. 2020 a plánovaným rozpočtem 196,2 mil. € a v tématu FET Innovation Launchpad (CSA) rovněž poslední průběžná uzávěrka s datem 14. 10. 2020 a plánovaným rozpočtem 3 mil. €.

V části **FET Proactive – Boosting emerging technologies** byly na posledních programových výborech konfigurace FET, ještě před otevřením výzvy původně plánovaným na 19. 11. 2020, avizovány a následně projednány změny v tématu FETPROACT-EIC-07-2020: FET Proactive: emerging paradigms and communities, které vedly k odložení termínů otevření a uzávěrky výzvy FET Proactive roku 2020. Schválení a zveřejnění upraveného pracovního programu spojené s otevřením této výzvy

se očekává v průběhu března 2020 a uzávěrka výzvy je předběžně plánována na začátek července 2020.

Poměrně radikálně se změnila situace u aktivit pro MSP. Oblíbený nástroj pro předprojektovou přípravu SME Instrument fáze 1 byl bez náhrady zrušen, SME Instrument fáze 2 se s řadou změn transformoval do nového nástroje **EIC Accelerator Pilot**.

Nově je projekty nutno řešit **samostatně** (bez dřívější možnosti konsorcia několika MSP), s možností komerčně kontrahovat některé aktivity. Změnil se i celkový přístup k realizaci inovace. Zvyšuje se tlak na přesvědčivé prokázání motivace, potenciálu a finančního zajištění pro expanzi po skončení projektu a agresivní nástup na nové trhy. Pro usnadnění tohoto cíle má řešitel nárok na konzultace s vybraným českým nebo zahraničním **koučem** v rozsahu 12 dnů zdarma během řešení projektu a jiné služby usnadňující kontakt s podnikateli a investory.

Dřívější možnost žádat o **grant** se rozšířila i o možnost žádat **kombinaci grantu a ekvity**, to znamená žádat současně o grant i o investiční vstup EIC fondu do firmy. Žadatel musí buď prokázat, že je schopen zajistit dostatek zdrojů pro expanzi, a žádá pouze o grant, nebo naopak prokáže, že tyto zdroje nemůže získat a musí požádat o grant a ekvity financování. Ekvity financování je poskytováno v rozsahu 15-25% hodnoty firmy, v absolutní částce 0,5-15 mil. €. Dále je možné zažádat o grant s možností, že EK navrhne sama rozšíření na financování pomocí grantu a ekvity.

Pokyny v **projektové žádosti** se zestručnily, při jejím vyplňování je proto dobré vycházet z detailního rozpisu hodnotících kritérií. Rozsah

Nástroj	EIC Pathfinder (FET-Open)	EIC-Pathfinder (FET Proactive)	"EIC Accelerator (SME Instrument F2)"
Pro koho je nástroj určen	libovolní řešitelé	libovolní řešitelé	pouze MSP
Velikost konsorcia	RIA: min. 3 účastníci ze 3 zemí CSA: min. 1 účastník	RIA: min. 3 účastníci ze 3 zemí	pouze jeden MSP
Země řešitele	RIA: min. 3 účastníci ze 3 zemí EU nebo asociovaných k H2020; CSA: min. 1 účastník z EU nebo země asociované k H2020; + případně další účastníci	RIA: min. 3 účastníci ze 3 zemí	Z EU nebo asociované země
Zaměření projektu	Radikálně nové technologie (RIA)	Identifikace nových paradigmat pro budoucí technologie a posilování vznikajících výzkumně-inovačních komunit	Transformace technického řešení na komerční produkt z TRL 6–8 na TRL9. Na komerční aktivity je nutné mít buď vlastní zdroje nebo využít equity financování (viz další podpora).
Téma projektu	1 – FET Open Challenging Current Thinking – RIA – libovolné téma 3. FET Innovation Launchpad– CSA – Nevýzkumné rozvíjení výsledků řešených resp. nedávno ukončených projektů FET Open pro aplikační využití	předepsané: 1. FET Proactive:emerging paradigms and communities 2. FET Proactive:Environmental Intelligence	libovolné
Maximální doporučený příspěvek EK	RIA: 3 mil. € CSA: 0,1 mil. €	první položka 4–5 mil. € druhá položka do 4 mil. €	2,5 mil. €
Míra financování EK	100%	100%	70%
Další podpora			Bezplatný koučink 12 dnů Poskytnutí equity financování z EIC fondu ve výši 10–25% hodnoty firmy (0,5 – 15 mil. €) na rozvoj komerčních aktivit po dobu 7–10 let (poté exit).
Celkový rozpočet 2020	196,2 mil. € pro RIA; 3 mil. € pro CSA	68 mil. € (tbc)	654 mil. €
Druh nástroje	standardní – RIA, CSA	standardní – RIA	speciální – Accelerator
Doba trvání projektu	24–36 měsíců	do 4 let	12–24 měsíců
Frekvence uzávěrek	RIA – každých 8–9 měsíců (1–2x v kalendářním roce) CSA – 1x ročně	pouze 1x	4x ročně
Datum uzávěrek	RIA: 13. 5. 2020 CSA: 14. 10. 2020	Uzávěrka posunuta vzhledem k momentálně projednávané změně pracovního programu na začátek července 2020 (tbc)	18. 3. 2020 19. 5. 2020 7. 10. 2020
Možnost opakovaného podání návrhu	ano	ne	ano
Rozsah odborné části projektového návrhu	max. 15 stran	max. 30 stran	max. 30 stran
Povinnost uzavřít konsorciální smlouvu	ano (pokud je více řešitelů)	ano	ne

FTI	EIC prizes
průmyslové organizace (tvoří většinu konsorcia) a další řešitelé	libovolný zájemce nebo konsorcium
3–5 účastníků	min. 1 zájemce z evropské země
všichni z EU nebo asociované země H2020	EU nebo asociovaná země k H2020: položky 1,5 libovolná země: položky 2,3,6
Podpora inovací blízko trhu	Předvedení progresivních funkčních modelů vytvořených jakýmkoli způsobem
libovolné	předepsané: 1. Innovative Batteries for eVehicles 2. Fuel from the Sun:Artificial Photosynthesis 3. Early Warning for Epidemics 5. Low-Cost Space Launch 6. Affordable High-Tech for Humanitarian Aid
3 mil. €	5 mil. €: položky 2,3, 10 mil. €: položky 1,5 1 mil. €: položka 6
ziskové org. 70%; neziskové 100%	fixní částka uvedená v zadání bez ohledu na vzniklé náklady
100 mil. €	40 mil. €
speciální – FTI	speciální – podle podmínek uvedených v zadání jednotlivých témat
12–24 měsíců	pouze předložení výsledku k hodnocení a testování
3x ročně	pouze 1x
19. 2. 2020 9. 6. 2020 27. 10. 2020	položka 1. – 4. čtvrtletí 2020 položka 2.– 1. čtvrtletí 2021 položka 3. – 3. čtvrtletí 2020 položka 5. – 4. čtvrtletí 2020 položka 6. – 1. čtvrtletí 2020
ano	ne
max. 30 stran	podle zadání
ano	podle zadání

odborné části činí 30 stran. V projektové žádosti se značně rozšířila finanční část, kde se uvádějí **finanční ukazatele** firmy za předchozí dva roky s výhledem na příštích šest let. Součástí návrhu je i krátká **prezentace** v powerpointu (ppt) na 10 minut, <https://ec.europa.eu/easme/sites/easme-site/files/eic-pilot-sme-instrument-pitch-deck-templates.pdf>. V případě pozitivního hodnocení návrhu přednesou předkladatelé prezentaci na následném **interview** v Bruselu v rozsahu 30 minut. Prezentace musí mít konečnou podobu, později ji nelze upravovat.

Uzávěrky v roce 2020 budou 18. 3. 2020, 19. 5. 2020 a 7. 10. 2020. Uzávěrka 19. 5. 2020 bude zaměřena pouze na ekologické inovace, které podporují udržitelnost, evropskou konkurenceschopnost a vedení v čistých technologiích. Projekty EIC Akcelerátor budou pokračovat i v roce 2021.

U projektů **Fast Track to Innovation** nedošlo k žádným změnám. Jedná se o inovační projekty tří až pěti řešitelů s převahou komerčních organizací (malých i velkých libovolného zaměření). V letošním roce budou uzávěrky 9. 6. 2020 a 27. 10. 2020. V příštích letech nebudou vyhlášeny žádné výzvy, je to tedy poslední příležitost pro organizace, které **nesplňují kritéria MSP**, aby předložily návrh projektu **na libovolně zvolené téma**.

Ceny EIC Horizon Prizes zůstaly beze změny, v roce 2020 se bude uzavírat pět dříve vyhlášených výzev.

K problematice EIC vydalo TC AV ČR koncem roku 2019 elektronickou **publikaci** Nástroje Evropské rady pro inovace v programu Horizont 2020 – Aktualizovaná verze 2019, <https://www.h2020.cz/cs/publikace/nastroje-evropske-rady-pro-inovace-v-programu-horizont-h2020>. TC AV ČR dále připravuje **seminář** k této problematice, který by se měl uskutečnit 26. 3. 2020 v Praze.

PETR PRACNA, MARTIN ŠKARKA
TECHNOLOGICKÉ CENTRUM AV ČR
PRACNA@TC.CZ; SKARKA@TC.CZ

9. října 2019

MODERNÍ ROZPOČET EU K ŘEŠENÍ BUDOUCÍCH VÝZEV

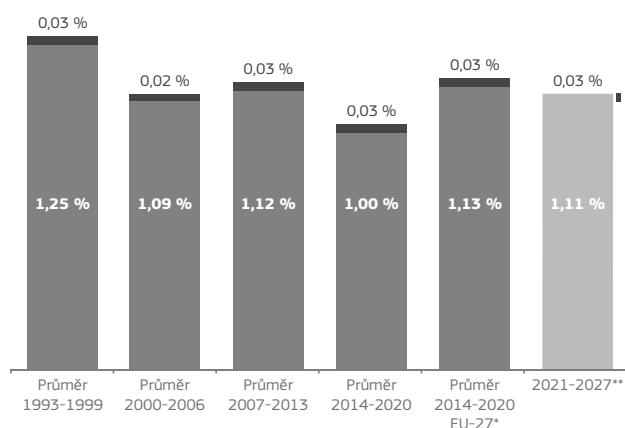
Dne 2. května 2018 předložila Komise návrh spravedlivého, vyváženého a moderního dlouhodobého rozpočtu, který by měl plnit cíle pozitivní agendy, na které se dohodli vedoucí představitelé zemí Unie na jednání v Bratislavě a poté v Římě. Prostřednictvím rozpočtu bude možné realizovat body strategické agendy Evropské rady i politické směry nově zvolené předsedkyně Komise Ursuly von der Leyenové, na jejichž základě byla zvolena Evropským parlamentem.

VÝŠE ROZPOČTU EU

Navrhovaná výše rozpočtu má Unii zajistit dostatečné zdroje k realizaci těchto ambiciózních cílů. Zároveň jsou zohledněny důsledky, které bude na rozpočet mít vystoupení Spojeného království z EU.

Komise navrhla dlouhodobý rozpočet, který odpovídá 1,114 % hrubého národního důchodu (HND) EU-27. V současné době věnuje 27 členských zemí do rozpočtu 1,16 % svého HND, včetně Evropského rozvojového fondu. Navrhovaný rozpočet je proto již ve srovnání se stávajícím rozpočtem nižší.

Výše rozpočtu EU jako procentní podíl hrubého národního důchodu (HND)

(*) odhadované závazky pro období 2014–2020, bez výdajů Spojeného království, v % HND EU-27

(**) integrovaný Evropský rozvojový fond („zahnutý do rozpočtu“)

Zdroj: Evropská komise

Na základě tohoto mírného snížení rozpočtu ve srovnání s prostředky, které dnes EU vynakládá ve 27 členských státech bez započtení Spojeného království, tak může navrhovaný víceletý finanční rámec podpořit politiky, u nichž má činnost na úrovni EU větší efekt, než kdyby jednaly členské státy samostatně. Jde o: oblast výzkumu a inovací, opatření v oblasti klimatu, migrace, správa hranic, bezpečnost a obrana, program Erasmus a investice do digitalizace.

Pokud by došlo k dalšímu snížení rozpočtu, bylo by pro Unii obtížné splnit své priority a poskytnout z rozpočtu EU tolik potřebnou podporu zemědělcům, studentům, výzkumným pracovníkům a stovkám tisícům dalších příjemců.

ROZPOČET EU NA OBDOBÍ 2021–2027: ŘEŠENÍ KLÍČOVÝCH SOUČASNÝCH I BUDOUČÍCH VÝZEV

Komise dbá na to, aby svým návrhem zajistila, že EU bude mít nezbytné zdroje na činnost v klíčových prioritních oblastech, jako je politika v oblasti klimatu a životního prostředí, migrace a vnější činnost a podpora strukturálních reforem v členských zemích.

POLITIKA V OBLASTI KLIMATU A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- **25 %** celkového rozpočtu EU, tedy 320 miliard EUR na období 2021–2027, by mělo jít na činnosti související s oblastí klimatu.
- Politika soudržnosti: tematická koncentrace („zelenější, nízkouhlíková Evropa“) a poplatek za překročení emisí CO₂.
- Vyšší cíl v oblasti klimatu u výdajů na **zemědělství, výzkum a infrastrukturu**.
- Nová, posílená opatření v oblasti **obnovitelné a čisté energie**.
- Nové vlastní zdroje přímo spojené s cíli v oblasti klimatu a životního prostředí (plastové obaly, systém EU pro obchodování s emisemi).

MIGRACE

- **2,6násobný** nárůst prostředků na otázky migrace a správy hranic.
- Posílení **Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž**.
- **Migrační prémie** v rámci metody přidělování příspěvků na politiku soudržnosti.
- Podpora integrace migrantů v rámci **Evropského sociálního fondu+**.
- 10% minimální podpora migrace v rámci nového nástroje pro **vnější činnost**.
- Nový **tematický nástroj** pro flexibilní přerozdělení zdrojů v případě potřeby řízení migrace v rámci EU.

VNĚJŠÍ ČINNOST

- **30%** zvýšení prostředků v zájmu zachování vedoucího postavení EU na globální scéně v oblasti rozvojové pomoci, spolupráce, zahraniční a bezpečnostní politiky, a to především v zemích v sousedství EU.
- **Soudržnější a účinnější struktura:** Sloučením většiny stávajících nástrojů do jediného programu s celosvětovým dosahem se zlepší soudržnost politik, jejich realizace i účinnost.

REFORMY A INVESTICE

- **Podpora reforem a investic** pomocí rozpočtového nástroje s cílem zvýšit konvergenci a konkurenceschopnost v eurozóně.
- Efektivnější návaznost **evropského semestru a financování EU** v období 2021–2027 v zájmu zvýšení soudržnosti mezi koordinací hospodářských a sociálních politik a využíváním prostředků EU.

INOVACE A KONKURENCESCHOPNOST

- **1,6násobné** zvýšení prostředků na výzkum, inovace a digitální oblast má umožnit Evropě držet krok s celosvětovou konkurencí.
- Mobilizace **650 miliard EUR** investic v rámci programu InvestEU.
- **Horizont Evropa:** nejvyšší objem prostředků, které kdy byly na výzkum a inovace vyčleněny.
- **Politika soudržnosti:** Požadavky tematického zaměření v zájmu finanční podpory tzv. „inteligentnější Evropy“.
- **Digitální Evropa:** nový speciální program pro digitální transformaci.

DODRŽOVÁNÍ PRAVIDEL

Daňovní poplatníci chtějí, aby se s penězi z rozpočtu EU hospodařilo efektivně a dosahovalo se jejich prostřednictvím co nejlepších výsledků. Komise navrhuje zřízení nového mechanismu, kterým by se zajistila přímá návaznost mezi dodržováním **právních předpisů** a rozpočtem EU. Nejde o represivní opatření, ani o sankce. Jedná se o způsob, jak zajistit ochranu financí EU a účinné vynakládání finančních prostředků z rozpočtu Unie.

Schématy pravidel HEU pro oblast nákladů (ke článku Osobní náklady na str. 12-15)

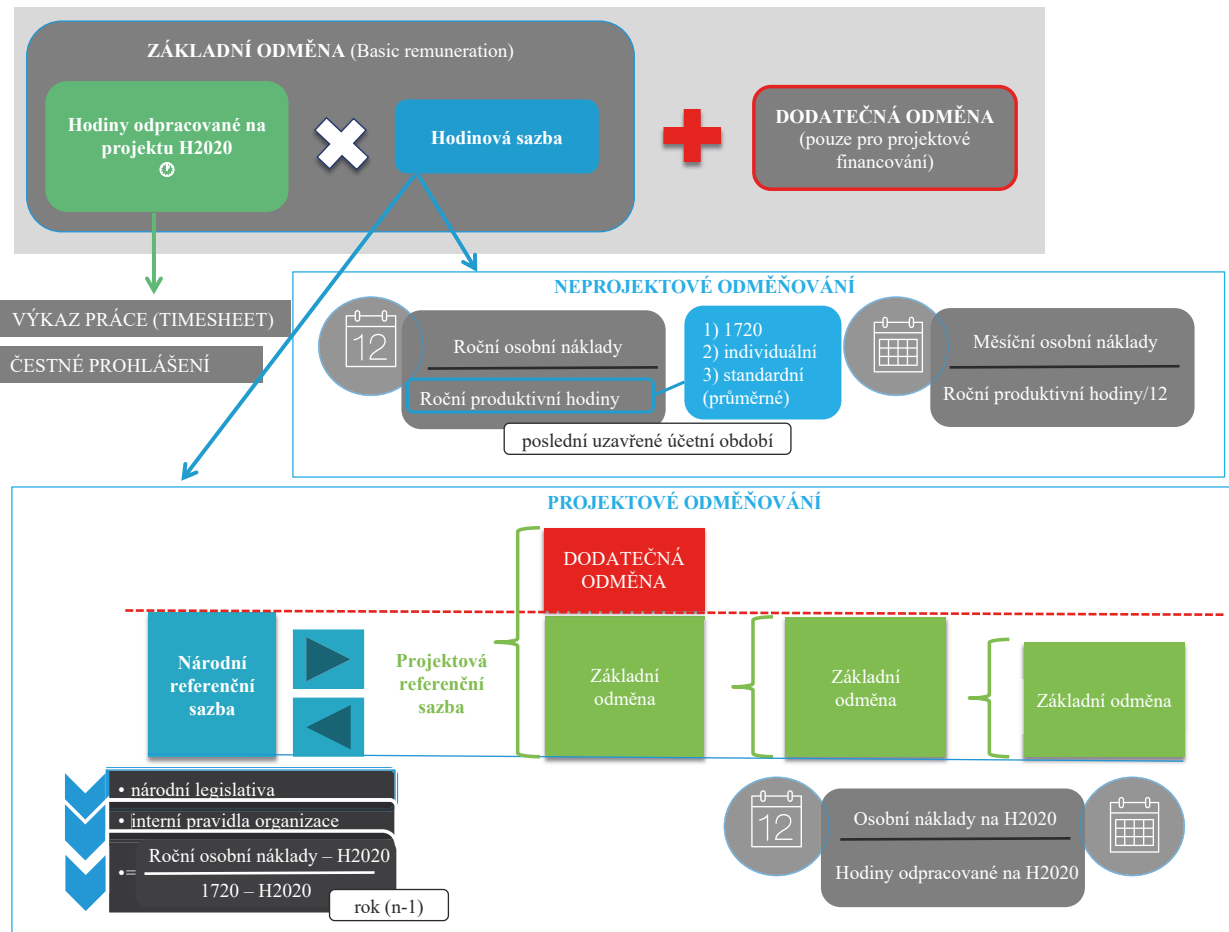

Schéma 1 – Pravidla pro výpočet způsobilých osobních nákladů v H2020

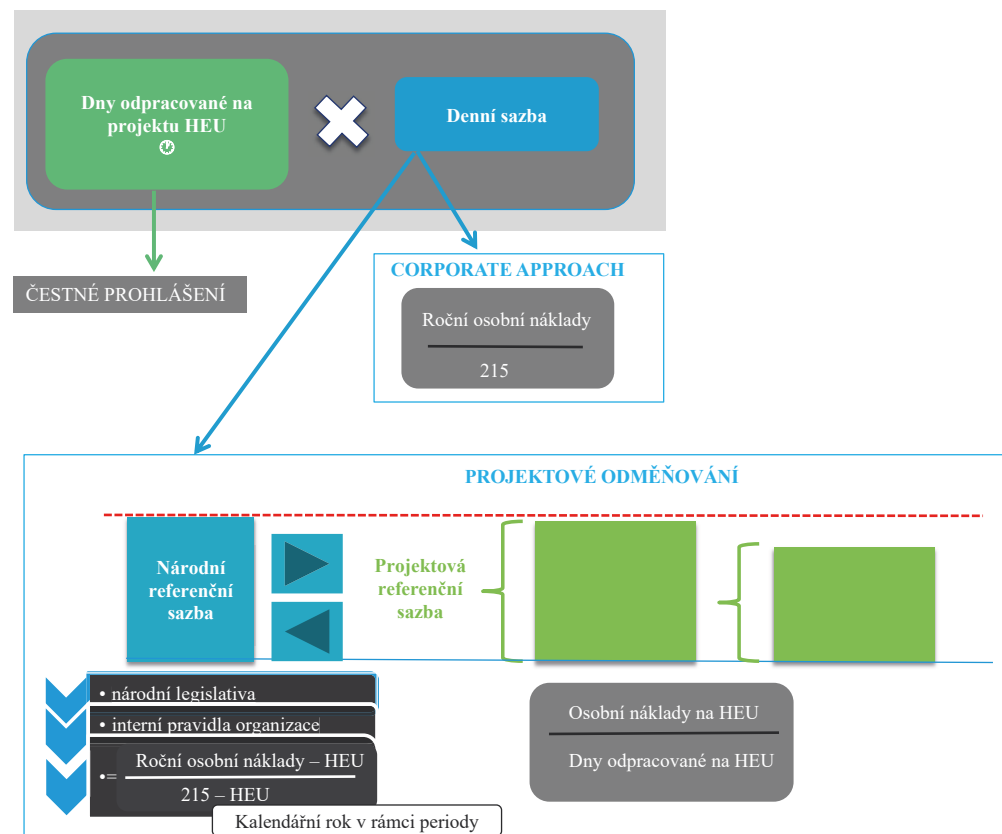

Schéma 2 – Návrh pravidel pro výpočet způsobilých osobních nákladů v HEU (verze k lednu 2020)